

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2006-4-130 (Soruşturma)
Karar Sayısı : 07-74/896-333
Karar Tarihi : 19.9.2007

10 **A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER**

Başkan : Tuncay SONGÖR (İkinci Başkan)
Üyeler : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN,
Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN

B- RAPORTÖRLER : M. Haluk ARI, Hale SAĞLAM, Fatma ÇELİK

20 **C- ŞİKAYETÇİ** : - NTSR Uluslararası Fuar ve Gösteri Hizmetleri Ltd. Şti.
Av. Mehmet GÜN
Kore Şehitleri Cad. 32 Zincirlikuyu 34394 İstanbul

D- KARŞI TARAF : - CNR Uluslararası Fuarlık ve Ticaret A.Ş.
CNR EXPO / Yeşilköy 34149 İstanbul

E- DOSYA KONUSU: CNR Uluslararası Fuarlık ve Ticaret A.Ş. (CNR)'nin NTSR Uluslararası Fuar ve Gösteri Hizmetleri Ltd. Şti. (NTSR)'ye yönelik eylemleri dolayısıyla 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği iddiası.

F- İDDİALARIN ÖZETİ:

30

Şikayet dilekçesinde CNR'nin NTSR ile arasında 13 yıldır süregelen bir kira akdi bulunmaktayken, NTSR'nin temel faaliyeti olan tekne fuarı, "Uluslararası İstanbul Boat Show" (Boat Show) için 2007 kira sözleşmesine kabul edilmesi mümkün olmayan şartlar öne sürmek yoluyla bu teşebbüsün faaliyetlerini imkansız hale getirerek 4054 sayılı kanunun 6. maddesi kapsamında rekabeti ihlal ettiği iddia edilmiştir.

G- DOSYA EVRELERİ:

40

Kurum kayıtlarına 14.7.2006 tarih, 4811 sayı ile giren şikayet dilekçesi üzerine hazırlanan 10.8.2006 tarih, 2006-4-130/İİ.06.CA sayılı ilk inceleme raporu doğrultusunda alınan 24.8.2006 tarih, 06-59/778-M sayılı Rekabet Kurulu Kararı üzerine önaraştırma başlatılmıştır.

Yapılan önaraştırmanın ardından hazırlanan 26.10.2006 tarih, 2006-4-130/ÖA-06-CA sayılı Önaraştırma Raporu 6.11.2006 tarihli Rekabet Kurulu toplantısında

07- 74/896-333

50 görüşülmüş ve 06-81/1035-M sayılı Kurul kararı uyarınca, CNR hakkında 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun hükümlerinin ihlal edilip edilmediğinin belirlenmesi amacıyla soruşturma başlatılmıştır. Kurul aynı toplantıda, 06-81/1036-300 sayılı karar ile de CNR'nin 9-25.2.2007 tarihlerinde NTSR'ye ihtilaf konusu 1 ve 2 numaralı salonları, diğer salonların 2007 yılı kiralamasında dikkate alınan ekonomik ölçütleri dikkate almak suretiyle kiralaması yönünde ihlalden önceki durumu koruyucu nitelikte geçici tedbir kararı vermiştir.

60 16.11.2006 tarihli Rekabet Kurumu yazısı ile haklarında soruşturma başlatıldığı ve 30 gün içinde ilk yazılı savunmalarını sunmaları gerektiği hususu CNR'ye bildirilmiş, bu bildirimden ardından CNR'nin süresi içinde hazırladığı İlk Yazılı Savunma 5.12.2006 tarih, 8288 sayı ile Rekabet Kurumu'na intikal etmiştir.

60 Soruşturma Heyeti'nce, hakkında soruşturma açılan taraf olan CNR hakkında 4054 sayılı Kanun'un ihlal edilip edilmediğine ilişkin olarak hazırlanan 3.5.2007 tarih, SR-07/08 sayılı Soruşturma Raporu, Kanun'un 45. maddesi uyarınca Rekabet Kurulu'nun tüm üyeleri ile ilgili tarafa 16.5.2007 tarihinde tebliğ edilmiş; soruşturma tarafından 30 gün içerisinde ikinci yazılı savunmasını göndermesi talep edilmiştir.

70 5.6.2007 tarihinde ve süresi içinde gönderilerek Kurum kayıtlarına 3844 sayı ile giren ikinci savunmaya ilişkin Soruşturma Heyetinin değerlendirmelerini içeren Ek Görüş Raporu 15.6.2007 tarihinde hazırlanmış, Kanun'un 45. maddesi uyarınca Rekabet Kurulu'nun tüm üyeleri ile CNR'ye 19.6.2007 tarihinde tebliğ edilmiştir. CNR vekili tarafından sunulan Ek Görüş Cevap Rekabet Kurumu kayıtlarına 17.7.2007 tarih, 4814 sayı ile intikal etmiş ve bu savunmada yer verilen hususlar ile bunlara dair Soruşturma Heyeti görüşü Rekabet Kurulu'nun bilgisine sunulmuştur.

12.9.2007 tarihinde şikayetçi ve taraf temsilcilerinin katılımıyla Sözlü Savunma Toplantısı yapılmış toplantıya katılanlar iddia ve savunmalarını bir defa da sözlü olarak dile getirmiştir.

80 Kurul'un 19.9.2007 tarihinde yapılan ilk oylaması sonucunda; 4054 sayılı Kanun'un 51. maddesinde belirtilen karar yeter sayısının oluşmaması nedeniyle yine aynı maddede belirtilen yöntemin izlenmek üzere ikinci oylamaya kalmasına karar verilmiştir. Kurul aynı tarihteki ikinci toplantısında nihai kararını vermiştir.

H- RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:

Raportörler tarafından,

- CNR Uluslararası Fuarçılık ve Ticaret A.Ş.'nin yatçılık ve su sporlarına yönelik fuar alanı işletmeciliği pazarında hakim durumda olduğu,

07- 74/896-333

- 90 - CNR ile NTSR arasında süregelen bir ticari ilişkinin var olduğu,
- CNR'nin söz konusu alanda 13 yıldır fuar düzenleyen NTSR Uluslararası Fuar ve Gösteri Hizmetleri Ltd. Şti.'ye makul olmayan fiyat artışları uygulamak suretiyle alan kiralamayı red ettiği,
- Adı geçen teşebbüsün yukarıda değinilen eylemi ile 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal etmesi nedeniyle aynı Kanun'un 2007/1 sayılı Tebliğ ile değişik 16. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca 6.368 YTL'den az olmamak üzere para cezası ile cezalandırılması gerektiği,
-İhlale son vermek açısından, diğer fuarlar için uygulanan ücretler dikkate alınmak suretiyle belirlenecek bir kira bedeli karşılığında NTSR'ye 1 Aralık-28 Şubat tarihleri arasında fuar alanının kiralama imkanının tanınması gerektiği,
100 görüşleri belirtilmiştir.

I- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Şikayetçi: NTSR Uluslararası Fuar ve Gösteri Hizmetleri Ltd. Şti.

Ekinciler Cad., Ertürk Sok., Mehmet Özçelik İşhanı, No:5, Kavacık, Beykoz, İstanbul adresinde mukim NTSR, 1999 yılında kurulmasına rağmen, şirketin temelleri 1980 yılında Nuri TİĞLİOĞLU tarafından atılmıştır. NTSR, 1999 yılında 110 Avrupa'nın ve dünyanın sayılı fuarcılık kuruluşlarından biri olan RAI Group - Hollanda ile ortaklık kurmuştur.

Şirketin düzenlediği organizasyonlar arasında; uluslararası moda haftaları, tekstil, hazır giyim, konfeksiyon, deri, güvenlik, denizcilik, yatçılık ve su sporları fuarları bulunmaktadır. Ancak, şirketin marka bilinirliği en yüksek fuarı, 25 yıldır aralıksız sürdürdüğü ve ilk kez 1980 yılında Nuri TİĞLİOĞLU tarafından düzenlenen Uluslararası İstanbul Boat Show Fuarıdır.

I.2. Hakkında Soruşturma Yapılan Teşebbüs: CNR Uluslararası Fuarlık ve Ticaret A.Ş.

120 Atatürk Hava Limanı Karşısı, Yeşilköy, İstanbul adresinde mukim CNR, 1985 yılında fuar organizatörü bir firma olarak kurulan CNR Holding bünyesinde yer alan 9 şirketten biri olarak fuarcılık alanında hizmet veren bir teşebbüstür.

CNR, yukarıda değinildiği gibi, mülkiyeti İstanbul Dünya Ticaret Merkezi (İDTM)'ye ait olan 8 salondan oluşan fuar alanını 1993 tarihinden beri işletmektedir. CNR, kiraladığı fuar alanında ağırlıklı olarak kendisi fuar düzenlemekle birlikte, bu alanı fuar düzenlemek isteyen fuar organizatörlerine 130 kiraya vermek suretiyle de işletmektedir. CNR fuar alanı, konumu, ulaşım-iletişim olanakları, kapalı-açık alan büyüklüğü, teknik ve teknolojik donanımı ve yönetimiyle bölgemizin sayılı fuar merkezlerinden biri olarak gösterilmektedir. CNR fuar alanında 80.000 m² kapalı, 30.000 m² açık alan ve 8 fuar salonu bulunmaktadır.

I.3. Yapılan İnceleme ve Tespitler

I.3.1. Sektör Hakkında Bilgi

I.3.1.1. Fuarçılık Sektörü

140

Ticaret fuarları, üreticileri, dağıtıcıları ve ithalatçıları bir araya getirmesiyle hem ilgili sektör hem de o sektörün müşterileri için yararlı olmaktadır. Üreticilerin ürünlerini etkin bir şekilde pazarlayabilmeleri için bir fırsat olan ticari fuarlar, bu anlamda özellikle reklâm ve tanıtım olanakları sınırlı olan küçük ve orta ölçekli firmalar için büyük öneme sahiptir. Müşteriler için de aynı anda birçok ürünü görebilme ve bilgi edinme açısından iyi bir fırsattır. Özellikle ihtisas fuarlarına ekonominin aynası gözü ile bakılmaktadır. Hatta başarılı fuarlar, ülkelerinin ihracattaki başarılarının da en büyük nedenlerinden biri olarak kabul edilmektedir.

150

I.3.1.2. İlgili Mevzuat

Ülkemizde fuarlar Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) tarafından yayınlanan ve yurt içinde fuar düzenlenmesine dair usul ve esasları düzenleyen mevzuata uygun olarak düzenlenmektedir. Yurt dışında fuar organizasyonu konusundaki düzenlemeler ise Dış Ticaret Müsteşarlığı bünyesindeki Fuar Daire Başkanlığı'nca yürütülmektedir. Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın "Yurtdışında Düzenlenen Fuar ve Sergilere Milli Düzeyde veya Bireysel Katılımın Desteklenmesine İlişkin Tebliğ"i bulunmaktadır.

160

TOBB'un 158 sayılı kararı uyarınca 11.10.2005 tarihinde yürürlüğe giren "Yurt İçinde Fuar Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar" başlıklı düzenlemesi TOBB Yönetim Kurulunun 27.2.2007 tarihli ve 242 sayılı Kararına istinaden bazı değişiklikler yapılarak düzenlemenin en güncel hali 30.3.2007 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Tanımların yer aldığı 5. maddeye göre:

170

a) Genel fuar; belirli bir sektörü veya ürün grubunu esas almadan, çeşitli mal ve hizmetlerin birlikte sergilendiği ve bunların ticari tanıtımının yapıldığı, içinde sosyal ve kültürel etkinliklerin de bulunabileceği, en az elli katılımcının yer aldığı, süresi on beş günü geçmeyen etkinliklerdir.

b) İhtisas fuarı; belirli bir ürün veya hizmet grubu ya da sektörle doğrudan ilgili ve sektöre yönelik mal ve hizmet üreten katılımcıların, teknolojik ve uygulamalı bilgi alışverişinin artırılması ve ticari işbirliğine yönelik bilgi değişimi ortamının yaratılması ile ihtiyaç duyulan ürün siparişlerinin verilmesini amaçlayan, en az yirmi katılımcının yer aldığı, süresi on günü geçmeyen etkinliklerdir."

Yurt İçinde Fuar Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar'ın 6. maddesine göre uluslararası fuarın niteliği ise şu şekilde belirlenmektedir: "Bir fuarın uluslararası

180 nitelikte olması ve ‘uluslararası’ unvanının kullanılabilmesi için, fuarın aynı düzenleyici tarafından, aynı isim ve konuda son yedi yıl içerisinde en az üç defa düzenlenmiş olması; ayrıca doğrudan veya dolaylı (temsilcileri kanalıyla) yabancı katılımcı sayısının tüm katılımcı toplamı içerisinde en az yüzde on beşe ulaşması veya yabancı katılımcıya tahsis edilen net metrekare stand alanı büyüklüğünün toplamın en az yüzde onuna ulaşmış olması veya yabancı ziyaretçi sayısının toplam ziyaretçi sayısı içerisinde en az yüzde iki buçluğu bulması gerekmektedir.“

190 Fuar düzenlemek isteyen firmalar, fuarın düzenleneceği yıldan bir önceki yılın ağustos ayının ilk gününe kadar, yetki belgesi fotokopisi ve mevzuatta belirtilmiş belgelerle TOBB’a fuar düzenlemek ve fuar takviminde yer almak için başvuru yapabilmektedirler. Bu tarihten sonra yapılan ana fuar takvimi başvuruları oda/borsa tarafından reddedilir. Ana fuar takvimi, ilgili yılın bir önceki yılının eylül ayının 15. gününde Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ve Birliğin internet sitesinde yayımlanmaktadır.

1.3.1.3. Fuarçılık Sektörü Hakkında Genel Bilgi

200 Bir hizmet sektörü olan fuar organizasyonunda fuar alanı işletmeciliği, fuar organizatörlüğü ve katılımcı firmalar olmak üzere başlıca üç taraf söz konusudur. Fuar organizatörü, organizasyona konu fuarı düzenlemek için uygun nitelikte yere sahip olan fuar alanı işletmecisinden mekânı kiralamak suretiyle, fuarda ürünlerini sergilemek isteyen firmalarla fuara katılım için sözleşmeler imzalamaktadır.

210 TOBB tarafından açıklanan verilere göre, yurtiçi fuarları düzenleme konusunda “Yurt İçinde Fuar Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar”a uygun olarak yetki belgesine sahip 157 teşebbüs bulunmaktadır. Dış Ticaret Müsteşarlığı verilerine göre ise sektörde yurt dışında fuar yapmaya uygun hali hazırda 23 adet organizatör bulunmaktadır.

220 Fuar alanı işletmecileri kiracısı ya da sahibi oldukları fuar alanlarını fuar organize eden firmalara kiraya vermek suretiyle işleten teşebbüslerdir. Sektörün bu kısmında önemli olan şehirler bazında olduğu kadar ülke düzeyinde de, ekonominin hareketlenmesi ve büyümesi için fırsatlar yaratan büyük çaptaki fuarların yapılabileceği alanların bulunmasıdır. Özellikle de makine, otomobil gibi sergilenecek ürünlerin hacmen büyük olması durumunda fuarı organize edebilmek için, gerek büyüklük gerekse donanım bakımından elverişli alan sayısı sınırlı kalmaktadır. Bu nedenle bu tür fuarlar boyut ve kapsamlarına bağlı olarak alt ve üst yapı gereksinimleri dolayısıyla çok sayıda katılımcı firmanın yer aldığı sadece belirli merkezlerde yapılabilmektedir. Fuar alanları, fuarçılık hizmetinin gereği gibi verilmesi yanında, rekabet açısından, alternatif yaratıp yaratmaması bakımından da önem taşımaktadır.

230 Sanayi ve ticaretin gelişmesi, büyük otellerin varlığı, havaalanları ve üniversitelerin bulunması gibi nedenlerden dolayı fuarlar ağırlıklı olarak İstanbul'da düzenlenmektedir. Bu nedenle önemli fuar alanlarının çoğunluğu da İstanbul'dadır. Türkiye'deki belli başlı fuar alanları arasında İstanbul Fuar Merkezi, TÜYAP Fuar ve Kongre Merkezi, İstanbul Hilton Exhibition Center, İstanbul FM Meliha Avni Sözen Kültür Merkezi, Lütfi Kırdar Uluslararası Kongre ve Sergi Sarayı, Ankara ANFA Altınpark Expocenter Fuar Merkezi, İzmir Kültürpark Fuar Alanı, Antalya Cam Piramit ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Uluslararası Fuar Merkezi sayılabilir. Bunlar arasında yat fuarı düzenlemeye elverişli olabilecekler ise şunlardır:

i. İstanbul Fuar Merkezi

240 Bugün İstanbul Fuar Merkezi (İFM) olarak adlandırılan alan, İstanbul Atatürk Uluslararası Havalimanı karşısında, 500 dönüm arazi üzerinde kurulu İstanbul Dünya Ticaret Merkezi'nde yer almaktadır. 100.000 m²'lik bir alana yayılmış olan mülkiyeti İstanbul Dünya Ticaret Merkezi A.Ş.'ye (İDTM) ait 10 adet kapalı fuar salonu ve 30.000 m² açık sergi alanı ile İstanbul Fuar Merkezi Türkiye'nin uluslararası standartlardaki en büyük fuar alanıdır. Fuar salonları 28.000 m²'lik açık alan ile çevrilidir ve daha sonraki yıllardaki büyüme düşünülerek kuzeye doğru genişleme alanı bırakılmıştır. İDTM'nin birbirleri ile içten bağlantısı bulunan, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8 numaraları fuar salonları 1993 yılından beri CNR tarafından kira karşılığı işletilmektedir. Diğer iki salonu ise halen İDTM işletmeye devam etmektedir.

250 İstanbul Fuar Merkezi'nin İDTM tarafında işletilen salonlarının özellikleri şu şekildedir:

Tablo-1: İDTM'nin salonları

Salonlar	Alan (m ²)	Yükseklik (m)
Hall 9	6.000	9,00
Hall 10	6.000	9,00

Yukarıda değinildiği gibi İstanbul Fuar Merkezi'nde yer alan salonlardan 8 tanesi 1993 yılında bu yana CNR tarafından işletilmektedir. Aşağıdaki tabloda bu alanlara ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Tablo-2: CNR tarafından işletilen salonlar

Salonlar	Alan (m ²)	Yükseklik (m)
Hall 1	11.878	14,00
Hall 2	9.925	10,80
Hall 3	10.925	9,00
Hall 4	10.577	10,80
Hall 5	9.703	10,80

07- 74/896-333

Hall 6	8.229	10,80
Hall 7	8.323	10,80 260
Hall 8	6.607	10,80

ii. TÜYAP Fuar ve Kongre Merkezi: Toplam 60.000 m² kapalı 60.000 m² açık fuar alanı ile Türkiye’de özel sektörün sahip olduğu en büyük fuar merkezidir. Toplam 120.000 m² bir alana kurulu olan merkez, 4500 araçlık otopark alanına sahiptir. Ayrıca toplam 8.000 m² alana yayılmış 11 adet toplantı salonu ile 10.000 kişiye hizmet verebilecek lokanta ve kafeteryası ile konser alanı bulunmaktadır.

270 **iii. Feshane Uluslararası Fuar Kongre ve Sergi Sarayı:** Feshane İstanbul Haliç kıyısında Eyüp Belediyesi sınırları içinde kalan uluslararası fuar, organizasyon, toplantı, seminer, konser, gala, davet, sergi ve kültür etkinlikleri yapılabilen bir mekandır. Feshane’nin, yeşil alanlarla desteklenmiş, tarihi yapısının yanında Haliç’e açılan kendine özel bir de iskelesi bulunmaktadır. Feshane’nin toplam kapalı alanı 3.500 m², salon yüksekliği 10 metredir.

280 **iv. İzmir Kültürpark Fuar Alanı:** Fuar alanında 14 kapalı sergi alanı bulunmaktadır. Sergi alanları 13.55x7.70 ebadından başlayarak 14x40 m. ebadına kadar değişiklik göstermektedir. Yükseklikler: 5-9.30 m arasında değişmektedir. Toplam kapalı alan büyüklüğü 28.000 m², açık sergi alanı toplamı 28.000 m²’dir.

v. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Uluslararası Fuar Merkezi-İzmit: 82.000 m² toplam saha üzerinde tek çatı ve tek katta 35.000 m² kapalı alanla ülkemizin en büyük fuar merkezlerinden biridir. Fuar Merkezinde, sergi, kongre, toplantı amaçlı üç ayrı hol bulunmaktadır ve istenildiğinde hepsi tek mekân haline getirilebilmektedir. Binaların yerleşim alanları sırasıyla 14.000, 11.000 ve 8.000 m²’dir.

1.3.2. Yatçılık Sektörü

290 Yatçılık sektörü denilince ilk akla gelenler gezi tekneleri ve yat imalatı, teknelerin yıllık bakım-onarım hizmetleri, yedek malzeme ve aksesuar satışlarıdır. Ancak sektörün kapsamında su sporları faaliyetleri için gerekli tekne ve cihazlar, motor satışı ve bu motorların bakım onarım hizmetleri, ithalat ve ihracat, sektöre yönelik fuarlar, deniz turizmi amaçlı meslek faaliyetleri de yer almaktadır.

300 Sektörün en önemli bölümünü yat ve tekne imalat faaliyetleri oluşturmaktadır. İstatistiki verilere göre, bugün dünya çapında 800.000 kişi yat ve tekne imalat, bakım-onarım sanayisinde çalışmakta olup bu endüstri yıllık cirosu yaklaşık 40-50 milyar ABD Doları’dır. Bu değerlerden de anlaşılacağı üzere yat ve tekne imalat sektörü, oldukça büyük bir ekonomik güç ve istihdam olanağına sahiptir. Sahil şeridi uzunluğu birçok Avrupa ülkesinden büyük olan Türkiye’de yatçılık sektörü büyüklük bakımından bu ülkelerin gerisinde kalmaktaysa da yat ve

07- 74/896-333

tekne imalatındaki tecrübesi, uygun işçilik maliyetleri, yakaladığı uluslararası standartlar, sahip olduğu doğal ve tarihi güzellikteki kıyıları ve bu kıyılardaki marina, yat bağlama, çekek imkânları ile son yıllarda bu sektör giderek önem kazanmaktadır.

310 Ülkemizde ve dünyada amatör denizciliğin gelişmesi paralelinde, gezi amaçlı yat ve tekne talebi artmış, özellikle 80'li yıllardan sonra mürettebatsız tekne işletmeleri (bareboat) gündeme gelmiş; bunun yanı sıra sayıları artan marina işletmeleri, yeni çekek yerleri, iskeleler ve tamir yerlerinin oluşturulması, turizm amaçlı turlara olan ilginin artması ile yat ve tekne imalat endüstrisi de büyük bir atılım içine girmiştir.

I.4. İlgili Pazar

I.4.1. İlgili Ürün Pazarı

320 Soruşturma konusu olayın gerçekleştiği fuarcılık sektöründe fuar alanı işletmecisi, fuar organizatörü ve katılımcı firmalar olmak üzere üç ayrı taraf bulunmaktadır. Bu özellik dikkate alındığında farklı ticari ilişkilere konu olması nedeniyle ilki düzenlenen fuar ikincisi ise fuarın düzenlendiği mekân olmak üzere iki farklı ürün bulunmaktadır. Düzenlenen ihtisas fuarının oluşturduğu ürün pazarı katılımcı ile fuar organizatörü; fuar alanı işletmeciliğinin yapıldığı ürün pazarı ise fuar alanı işletmecisi ile fuar organizatörü arasındaki ilişkiden doğmaktadır.

330 Soruşturmanın konusu bakımından değerlendirmesi yapılan ilk ürün pazarı yatçılık ve su sporlarına yönelik ihtisas fuarı pazarı olup bu pazarın talep yönü katılımcı firmalar ve fuarın ziyaretçilerinden, arz yönü ise fuar organizatörü firmalardan oluşmaktadır.

340 Yatçılık ve su sporları fuarlarında değişik büyüklüklerde tekne ve yatlar, tekne ve yat motorları, teknelerde kullanılan mobilya ve ışıklandırma ürünleri gibi tekne ekipman ve aksesuarları, sürat tekneleri, yelkenliler, dalgıçlık ve balıkçılık malzemeleri sergilenmektedir. Bu fuarların son derece geniş bir ürün yelpazesi bulunmaktadır ve söz konusu fuarlarda yatların dışında ürünler de sergilenmektedir. Tanımında da yer aldığı üzere, ihtisas fuarları belirli bir ürün veya hizmet grubu ile sektöre yönelik mal ve hizmetlerin sergilendiği fuarlardır. Bu nedenle yatçılık ve su sporları fuarlarında sergilenen ürünler arasında da bir pazar ayrıştırması yapılmaksızın bir bütün olarak alınması gerekmektedir.

İlgili ürün pazarının belirlenmesi için muhtelif yatçılık fuarları karşılaştırılmıştır. Bu bağlamda ilgili coğrafi pazar olarak belirlenen İstanbul'da düzenlenen yatçılık ve su sporları fuarları şunlardır:

- Tüyap Tüm Fuarcılık Yapım A.Ş. (Tüyap) tarafından Tüyap'ın Beylikdüzü'ndeki sergi salonlarında düzenlenen Boot İstanbul Fuarı

07- 74/896-333

- 350
- Tüyap tarafından Ataköy Marina'da düzenlenen fuarlar
 - İnterteks Fuarcılık tarafından Lütfi Kırdar - Rumeli Exhibition Center'da düzenlenen Balıkadam & Su Sporları Fuarı
 - CNR tarafından İstanbul Fuar Merkezi'nin 1, 2 ve 4 numaralı salonlarında düzenlenen Avrasya Boatshow Fuarı
 - NTSR tarafından İstanbul Fuar Merkezi'nin 9 ve 10 numaralı salonlarında düzenlenen İstanbul Boatshow Fuarı

360 Bu fuarlar, marinalarda düzenlenen hem deniz hem kara sahalarının kullanıldığı fuarlar ve karada kapalı alanlarda yapılan fuarlar olarak ikiye ayrılmaktadır. Kara fuarları içinde ise İnterteks Fuarcılık tarafından düzenlenen fuar yatçılık sektörünü kapsamamaktadır. Çünkü, fuarın düzenlendiği alan 8.000 m² olduğu için büyük teknelerin sergilenmesi için yeterli değildir ve CNR ve NTSR tarafından düzenlenen fuarlarla karşılaştırıldığında büyüklük ve nitelik açısından oldukça farklıdır¹.

370 İhtisas fuarlarının birbirine ikame olmaması dolayısıyla ilgili ürün pazarını belirleyici unsuru yatlar ve bu ürüne ilişkin malzemelerin sergilendiği yatçılık ve su sporları fuarıdır. Bu durumda, soruşturma konusu bakımından ilgili ürün pazarı "yatçılık ve su sporları fuarının düzenlenmesine uygun fuar alanları işletmeciliği pazarı" olarak ortaya çıkmaktadır.

380 Yatçılık ve su sporları fuarları bakımından sektörde yapılan en önemli ayırım kara-deniz fuarı ayırımıdır. Kara fuarı ile kastedilen, katılımcıların ürünlerini karada kapalı mekânlarda bir sergi salonunda sergilemeleridir. Deniz ile bağlantılı fuar ise sergilenen yat ve teknelerin denizde bulunduğu diğer ekipman ve aksesuarın ise karada ya fuar salonlarında ya da fuar süresi içinde hizmet vermek üzere kurulmuş çadır veya prefabrik kapalı mekânlarda sergilendiği fuardır. Uluslararası fuarlar arasında en popüler kara fuarları Duesseldorf ve Londra fuarları; en popüler deniz fuarları ise Cenova, Southampton, Amsterdam, Dubai ve Miami fuarlarıdır.

380 Dünya çapında yapılan bu ayırımdan yola çıkılarak ülkemizde de fuar organizatörlerinin bazıları denizde bazıları karada fuar düzenlemek konusunda uzmanlaşmaya çalışmaktadırlar. Örneğin Bodrum'da İnterteks Fuarcılık; Ataköy Marina'da Tüyap ve 2002 yılında da Kalamış Marina'da NTSR denizle bağlantılı fuarlar düzenlemişlerdir.

a) Denizle Bağlantılı Mekânlarda Düzenlenen Yatçılık ve Su Sporları Fuarları:

390 Teknenin denize ait bir ürün olması dolayısıyla esas olarak bu sektörün fuarının denizle bağlantılı olması gerektiği genel olarak kabul edilmektedir. Zira denizle bağlantılı mekânlarda düzenlenen fuarlarda teknelerin denizde sergilenmesi

¹ 2007 yılı için CNR'nin fuarının büyüklüğü 32.380 m² ve NTSR'nin fuarının büyüklüğü 25.650 m² dir.

07- 74/896-333

ziyaretçinin teknenin denizde nasıl görüneceğini ve gerçek büyüklüğünü anlaması bakımından daha uygun görülmektedir. Bu bağlamda deniz fuarının en önemli avantajı hem tekneleri denizde sergileyerek güzel bir görüntü oluşturmak hem de karada kullanılacak sergileme alanından tasarruf yapılmasını sağlamaktır. Bir diğer ifade ile fuarlarda en büyük alanı kaplayan tekne ve yatlar denize indirilince sergilenecek diğer ekipman ve aksesuarın daha küçük bir sergi salonuna sığdırılması mümkün olmaktadır. Ayrıca böyle bir fuarda sergilenecek yatların kara yoluyla fuar alanına taşınması gibi maliyetli ve riskli bir işlemin de önüne geçilmektedir.

Buna karşın, ülkemiz koşullarında deniz fuarının başarısının mevsimsel etkilere bağlı olması önemli bir dezavantajdır. Çünkü, denizle bağlantılı fuarların açık havada yapılması nedeniyle yağışlı ve soğuk havalarda ziyaretçi sayısında ciddi bir düşüş görülebilmektedir. Soğuk ve yağışlı havanın getireceği olumsuzluktan kurtulmak amacıyla denizle bağlantılı fuarların ülkemizde Nisan-Eylül ayları arasında yapılmaktadır. Buna karşılık dünyada düzenlenen yatçılık fuarlarının ekim ayından itibaren özellikle de Aralık-Şubat ayları arasında düzenlenmekte olduğuna dikkat edilmelidir. Aşağıda ayrıntılı olarak görüleceği üzere yat fuarı düzenlemek için en uygun zaman aralığı olarak kabul edilen bu ayların seçilmesinin nedeni, yat imalatının ortalama 3-4 ay alması dolayısıyla, fuar süresince ve ertesinde alınan siparişleri yaz sezonuna yetiştirebilmeleri için üreticilere gereksinim duydukları zamanı sağlamaktır.

Ülkemizde deniz ile bağlantılı olarak düzenlenen en önemli iki fuar İnterteks Fuarcılık tarafından Bodrum'da ve Tüyap tarafından Ataköy Marina'da düzenlenen fuarlardır. Bodrum'da düzenlenen fuarın coğrafi pazar sınırı dışında kaldığı aşağıda görülecektir. Ataköy Marina'da düzenlenen fuar ise genellikle ikinci el teknelere ev sahipliği yapması yönüyle diğer yatçılık ve su sporları fuarlarından ayrılmaktadır.

Denizde düzenlenen fuarların bir diğer dezavantajı ise hem denizde tekne sergilemek için hem de karada ekipman ve aksesuar sergilemek için ülkemizde yeterli genişlikte alan bulunmamasıdır. Yatçılık ve su sporları fuarlarının ilk düzenlendiği yıllardan günümüze kadar olan gelişim çizgisine bakıldığında ekonomik kriz dönemleri hariç her zaman büyüdüğü ve daha büyük sergi salonlarına taşındığı gözlenmiştir. Aşağıdaki tabloda Boat Show fuarının yıllara göre düzenlendiği toplam net alan bilgileri görülmektedir:

430

Tablo-3: Boat Show fuarının yıllara göre düzenlendiği net alan miktarları

21. Uluslararası İstanbul Boat Show	2002 YILI – ŞUBAT	(...) m ²	CNR Expo Center- Hol 1 in tamamı ve Hol 2 nin bir bölümü
22. Uluslararası İstanbul Boat Show	2003 YILI – ŞUBAT	(...) m ²	CNR Expo Center- Hol 1 ve 2 nin tamamı
23. Uluslararası İstanbul Boat Show	2004 YILI – ŞUBAT	(...) m ²	CNR Expo Center- Hol 1 ve 2 nin tamamı
24. Uluslararası İstanbul Boat Show	2005 YILI – ŞUBAT	(...) m ²	CNR Expo Center- Hol 1-2 tamamı-Hol 3 ün bir bölümü

07- 74/896-333

25. Uluslararası İstanbul Boat Show	2005 YILI - ARALIK	(....) m ²	CNR Expo Center - 1-2-3 nolu holler
26. Uluslararası İstanbul Boat Show	2007 YILI - ŞUBAT	(....) m ²	İSTANBUL FUAR MERKEZİ - 9-10-11 nolu holler

440 Boat Show fuarının giderek daha büyük alanlarda düzenlendiği gerçeğikarşısında asıl inşa amacı kış sezonunda yatlara ev sahipliği yapmak ve bakım onarım hizmeti vermek olan marinaların kısıtlı kara ve deniz sahaları bu fuar için yeterli olmadıkları anlaşılmaktadır. Bu fuarın marinalarda düzenlenebilmesi için marinaların kara sahasında bulunan, yatların bakım-onarımının yapıldığı çekek sahası ve otopark gibi alanları boşaltılarak buralara çadırlar kurulmakta; denizde demirli bulunan yatlar ise ya başka bir bölüme çekilmekte ya da yatların açıkta olduğu zamanlar tercih edilmektedir. Örneğin Ataköy Marina'da Tüypap tarafından düzenlenen fuara yer tahsis edilebilmesi için Marina Yönetimi normalde otopark olarak kullanılan 9.000 m² lik bir alanı organizatöre fuar süresince kiralamaktadır². Sergilenecek tekneler içinse yaklaşık 60 teknenin bağlanabileceği bir iskele boşaltılmaktadır. Sonuç olarak hem kara sahasının kısıtlı olması ve fuarın büyümesine izin vermemesi hem de marinanın en boş olduğu zamanlarda bile ancak bir iskelenin fuar için ayrılabilmesi marinalardaki fuarların büyük bir salonda yapılan bir fuarla rekabet edebilmesini imkânsız kılmaktadır.

450 Sonuç olarak Ataköy Marina'da Tüypap tarafından düzenlenen fuar hem denizle bağlantılı olduğu hem de ikinci el teknelere ev sahipliği yaptığı için karada düzenlenen fuarlardan ayrı bir kategoride yer almaktadır. Aşağıda İstanbul'da denizle bağlantılı yatçılık ve su sporları fuarı düzenlenmesi için uygun olabilecek Ataköy ve Kalamış marinalarının durumu daha ayrıntılı olarak anlatılmaktadır.

460 **i. Kalamış Setur Marina:** Kadıköy sahilinde bulunan marinada yat fuarları için kullanılabilir iki alan vardır. Birincisi yatların bekletildiği ve toplam 1.000 adet tekne barındırma kapasitesi olan iskele alanı, ikincisi ise yatların bakım için çıkartıldıkları 15.000 m²'lik çekek sahasıdır ki bu alanın ancak 6.000 m²'lik kısmının kapalı alan olarak yat fuarına tahsis edilebilme imkanı bulunmaktadır. Bu alanların doluluk ve kullanılabilirlikleri mevsimsel olarak değişmekte, yat sezonunun başladığı tarihler olan haziran ayı ile birlikte marina boşalmaya başlamaktadır. Bu durum yatların tekrar marinaya döndükleri ekim ayına kadar devam etmekte kış aylarında ise marina tam kapasite ile hizmet vermektedir. Yatçılık ve su sporları fuarları için ideal zaman aralığının Aralık-Şubat ayları olduğu dikkate alındığında ve bu aylardaki Kalamış Marina'nın doluluğu ve buradaki yatların fuar süresince başka bir alana taşınması gibi bir imkânın olmadığı göz önünde bulundurulduğunda Kalamış Marina fuar için alternatif olamamaktadır.

470 Buna karşın, marinanın daha önce birkaç defa NTSR tarafından düzenlenen fuarlara ev sahipliği yaptığı bilinmektedir. Ancak, düzenlenen fuarlar ilgili ürün

² Bu alanın fuar alanı olarak satılan net yüzölçümü ise 5.000 m² dir

07- 74/896-333

pazarımızda yer alan yatçılık ve su sporları fuarları ile aynı nitelikte fuarlar olmayıp, daha dar kapsamlı fuarlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunda temel sebep yukarıda da vurgulanan alanın aynı nitelikte bir fuar için yeterli olmayışıdır.

480 Bu bilgiler ışığında, yatçılık ve su sporları fuarlarını organize eden bir teşebbüsün kalıcı bir fiyat artışıyla karşı karşıya kaldığında talebini Kalamış Marina'ya kaydırması fuar alanının yetersiz olması nedeniyle mümkün görünmemektedir. Dolayısıyla Kalamış Marina diğer fuar alanlarının talep yönünden ikamesi olamamaktadır. Mevcut haliyle fuar organizasyonuna elverişli olmayan Kalamış Marina'nın kısa zamanda fuar düzenlemeye uygun hale getirilmesi de mümkün olmadığından arz yönünden de ikame kabul edilmesinin mümkün değildir.

490 **ii. Ataköy Marina:** Ataköy Marina'da geçmişte yatçılık fuarı yapılmıştır ve halen burada Tüyap tarafından biri ilkbahar biri sonbaharda olmak üzere yılda iki defa yatçılık ve su sporlarına yönelik Boot İstanbul Fuarı düzenlenmektedir. Fuarın düzenlendiği toplam kapalı alan büyüklüğü brüt 9000 m², net 5000 m² olup, yatların sergilenmesi amacıyla da iskeleden 60 teknelik bir alan ayrılmıştır. İlkbahar fuarı nisan ayında, sonbahar fuarı ise eylül ayında gerçekleştirilmektedir ve her iki fuarın toplam büyüklüğü dahi İstanbul Fuar Merkezi'nde düzenlenen fuarlardan herhangi biri ile rekabet edebilecek boyutta değildir. Aşağıdaki Tüyap tarafından Ataköy Marina'da düzenlenen fuarlar ile NTSR ve CNR tarafından düzenlenen fuarların karşılaştırıldığı tablodan da bu fuarların birbirine alternatif olmadıkları görülmektedir.

500 Tablo-4: Kara ve deniz fuarlarının karşılaştırılması

Fuar Adı	Fuar Büyüklüğü (m2)	Katılımcı Sayısı	Ziyaretçi Sayısı
CNR	(...)	(...)	(...)
NTSR	(...)	(...)	(...)
Tüyap Beylikdüzü	(...)	(...)	(...)
Tüyap Ataköy Marina (Nisan 2006)	(...)	(...)	(...)
Tüyap Ataköy Marina (Eylül 2006)	(...)	(...)	(...)

Fuarların ilkbahar ve sonbaharda düzenlenmesindeki temel neden Marina'nın tıpkı Kalamış Marina gibi kışın çok dolu olması nedeniyle kış mevsiminde böyle bir fuara ev sahipliği yapmasının mümkün olmamasıdır. Sektörün genelini kapsayan bir fuarın daha önce de vurgulandığı üzere Aralık-Şubat ayları aralığında gerçekleşmesi gerekmektedir. Ancak, kışın Ataköy Marina'da da Kalamış'taki gibi fiili imkânsızlık durumu vardır.

510 Fuar organizatörü firma kış ayları dışında marinanın uygun olduğu başka bir tarihte düzenlemek istese dahi Tüyap ve Ataköy Marina arasında yapılan ve 2003-2013 yılları arasında marinanın yat fuarı için Tüyap'a tahsis edilmesine yönelik sözleşme nedeniyle fuar düzenlemesi mümkün değildir. Özetle, Ataköy Marina'nın kara alanı büyüklüğü alternatif olamayacak kadar küçük olduğu gibi, 2013 yılına kadar Tüyap'ın Boot İstanbul Fuarlarına tahsis edilmiştir. Bu

07- 74/896-333

nedenlerle, herhangi bir yat fuarı organizatörü firmanın, karşı karşıya kaldığı kira artışı karşısında Ataköy Marina'da alternatif bir fuar organize etmesi söz konusu değildir. Dolayısıyla fuar için yeterli alanın olmaması nedeniyle talep yönünden ikame olamayan Ataköy Marina, Tüyp ile 2013'e kadar yapılan sözleşme yüzünden arz yönünden de ikame olamamaktadır.

520

b) Karada Düzenlenen Yatçılık ve Su Sporları Fuarları

İstanbul'da ve karada düzenlenen yatçılık ve su sporları fuarları yukarıda yatları içermediği için kategori dışında bırakılan İnterteks Fuarcılık'ın düzenlediği Balıkadam & Su Sporları Fuarı sayılmazsa Tüyp tarafından Beylikdüzü'nde, CNR tarafından İFM'nin 1, 2 ve 4 no'lu salonlarında ve NTSR tarafından İFM'nin 9 ve 10 no'lu salonlarında düzenlenmiştir. Kara fuarlarında sergilenen tekne, yat, ekipman, aksesuar ve spor malzemeleri gibi ürünlerin tamamı karada bulunan kapalı sergi salonlarına taşınmakta ve bu salonlardaki stantlara yerleştirilerek ziyaretçilerin ilgisine sunulmaktadır.

530

Dünyada karada düzenlenen en büyük yatçılık ve su sporları fuarları Duesseldorf, Hamburg ve Londra'da yapılmaktadır. Ülkemizde İstanbul'da yapılan kara fuarlarının büyüklüklerini gösteren tablo şöyledir:

Tablo-5: İstanbul'daki fuarların karşılaştırılması

Fuar Adı	Avrasya Boatshow	İstanbul Boat Show	Boat İstanbul
Organizatör	CNR Fuarcılık	NTSR Fuarcılık	Tüyp
Fuar Salonu	İDTM 1.,2, ve 4. Salonları	İDTM 9 ve 10. Salonları ile bunların otopark alanları	Tüyp Fuar ve Kongre Merk. Beylikdüzü
Salon Büyüklüğü m ²	1. Salon: 11.878 2. Salon: 9.925 4. Salon: 10.577 Toplam: 32.380 Net: 15.842	9. ve 10. Salonlar: 12.000 9. Salon Bodrum Kat: 5.300 10. Salon Bodrum Kat: 8.350 Toplam: 25.650 Net: 11.000	Brüt 60.000 Net 42.000 Sergi Alanı Bulunmakla Birlikte net 8.000 m ² de Fuar Yapılmıştır
Salon Tavan Yükseklikleri:	1. Salon: 14 m. 2. ve 4. Salon: 10.8 m.	9. ve 10. Salon 9 m. 9. Salon Bodrum Kat: 4.7 m. 10. Salon Bodrum Kat: 2.7 m.	13 m.
Uzaklık Hava Alanına Şehir Merkezine Denize	0.5 km. 20 km. 8 km.	0.5 km. 20 km. 8 km.	16 km. 38 km. 10 (E5)ve 20 (TEM) km.

Yukarıdaki tablodan da görüldüğü üzere Tüyp'in Beylikdüzünde bulunan fuar salonları karşısında İDTM'nin fuar salonları şehirmerkezine yakınlık, (yatların

540 denizden karaya aktarılıp fuar salonlarına kadar karayolundan taşınarak sergilendiği düşünülürken) denize yakınlık gibi avantajlara sahiptir. Ayrıca yatların fuar salonlarına taşındığı karayolunun bu iş için elverişliliği de fuar alanı seçiminde önemli bir etkidir. Şöyle ki, Beylikdüzü'ne giden yol üzerinde bulunan köprülerin ve üst geçitlerin yüksekliği yetersiz olduğundan buraya belli bir büyüklüğün üzerindeki yatların taşınması mümkün olamamaktadır. Bütün bu sebeplerle İDTM salonlarının yatçılık ve su sporları fuarı düzenlenmesi bakımından önemli tercih sebeplerinin bulunduğu ortaya çıkmaktadır. Bunlara Boat Show fuarının 13 yıldan beri 1. ve 2. salonlarda yapılmasının yarattığı alışkanlık da eklenince İstanbul Fuar Merkezi'nin Tüyap karşısında rekabet üstünlüğünün bulunduğu anlaşılmaktadır.

550 Soruşturmanın esasını teşkil eden ve hakim durum değerlendirmesinin yapılacağı fuar alanı işletmeciliği pazarında dikkate alınacak yerler olarak, Tüyap Sergi Salonları, İDTM tarafından işletilen 9. ve 10. salonlar ve CNR tarafından işletilen salonlar karşımıza çıkmaktadır. Bunların aynı ürün pazarında olup olmadıkları tespitinde bulunulurken yapılan bu alanların arz ve talep yönünden ikame olup olmadıkları dikkate alınmıştır.

560 Talep ikamesinin belirlenmesinde temel alınan ölçüt olan fiyatlardaki küçük, kalıcı bir değişime müşterilerin olası tepkilerinin değerlendirilmesi gibi niceliksel bir değerlendirmenin bu ürün pazarındaki ürünlerin niteliksel farklılıkları nedeniyle tam olarak ortaya konması mümkün olmamaktadır. Çünkü bu pazardaki talep eden taraftaki fuar katılımcıları ve ziyaretçilerin tercihinde fiyatın yanında çok daha çeşitli ve niteliksel unsurların etkisi bulunmaktadır. Bununla birlikte, her alan için arz ve talep ikamesinin varlığı sorgulanmıştır.

570 Bu fuarı düzenlemeye en elverişli üç alana ilişkin bilgilere geçmeden önce yukarıda değinilen Feshane, İzmir Kültürpark Fuar Alanı ve İzmit'te bulunan fuar alanına ilişkin kısaca bilgi verilmesi yerinde olacaktır. Öncelikle aşağıda görüleceği üzere ilgili coğrafi pazar İstanbul olarak belirlendiği için İzmir fuar alanı soruşturmanın kapsamı dışında kalmıştır. Feshane ise karadaki fuar alanının yetersiz olması nedeniyle söz konusu fuarı düzenlemeye uygun değildir. İzmit'te bulunan fuar alanı Tüyap ile ilgili dezavantajların tamamına sahip olmasının yanında, büyük çoğunluğu İstanbul'da bulunan katılımcıların ve ziyaretçilerin gidiş-geliş ve konaklamaları açısından da çok büyük sorunları haiz olduğundan pazara dahil edilmemiştir.

580 **i. Tüyap Fuar Alanı:** Tüyap Fuar ve Kongre Merkezi toplam 120.000 m² alanda 60.000 m² kapalı, 60.000 m² açık fuar alanı ile kendi düzenlediği fuarların yanında diğer fuar organizatörlerince düzenlenen fuarlara da ev sahipliği yapmaktadır. 60.000 m² kapalı alanın kullanılabilecek brüt sergi alanı toplamı 42.000 m² olup istenilen ölçekte fuar yapmaya uygun 10 büyük sergi salonunu kapsamaktadır.

07- 74/896-333

Tüyap fuar alanı İFM'den sonra İstanbul'daki en geniş fuar alanıdır. Bu açıdan yapılması için çok fazla alana ihtiyaç duyulan Boat Show büyüklüğünde bir fuara yeterli kapalı ve açık alan arzı sağlayabilecek görünümündedir. Zira 60.000 m²'lik kapalı alanın net 42.000 m²'sinin kullanılabilir olduğundan alanın büyüklüğü yeterlidir.

590 Ancak, Tüyap'da bu fuarın düzenlenmesinin önünde başka bir takım engeller bulunmaktadır. Bunlardan ilki ve en önemlisi yatların Tüyap fuar alanına taşınması problemidir. Bilindiği gibi ilgili ürün pazarımızı oluşturan yatçılık ve su sporlarına yönelik fuar, yatlar için gerekli yedek parça (dışardan takmalı motor, yat aksesuarları), küçük tekneler, ve su sporları malzemelerinin yanında uzunluğu 20-25 m'ye varan yatların sergilendiği bir fuardır. Fuarı yedek parça ve küçük teknelerden ayrı düşünmek mümkün olmadığı gibi, büyük yatlardan bağımsız olarak değerlendirmek de mümkün değildir. Çünkü fuara gelen birçok ziyaretçi ihtiyaçlarını karşılayan tek bir fuar görmek istemekte, örneğin yat siparişi verecekse onun için uygun döşemeyi seçmeyi ya da tekne alacaksa

600 dışardan takmalı motorunu da orada alabilmeyi talep etmektedir. Bu nedenle, yat imalatçıları fuarı aralıkta, su sporları malzemeleri ve küçük tekneler üreten ve satan katılımcılar ise fuarın martta yapılmasını istedikleri halde fuarın bölünmemesi gerektiği düşüncesi ile fuar organizatörleri ortak bir tarih olan şubat ayını tercih etmektedirler.

Bunun yanında fuara yatla katılan bazı sektör üyeleri fuarın başarısının büyük yatların sergilenmesine bağlı olduğunu, ziyaretçilerin çoğunun fuara bir şeyler satın almaya değil sergilenen gösterişli yatları görmek amacıyla geldiğini ifade etmiştir. Dolayısıyla, Boat Show fuarı sektörün genelini kapsayan bir fuar olup

610 fuarı yatlardan ayrı düşünmek mümkün değildir.

Fuarın başarısını etkileyen ve fuardan ayrı değerlendirilmesi edinilen bilgiler ışığında mümkün olmadığı anlaşılan yatların fuar alanlarına taşınması işin en zor kısmını oluşturmaktadır. Boat Show fuarı denizle ilgili ürünlerin sergilendiği bir fuar olmasına karşın, karada ve yukarıda açıklanan nedenlerle mevsimsel riskleri en aza indirmek amacıyla kapalı alanda yapılmaktadır. Bu durumda da sergilenecek yatların fuar alanına kara yoluyla taşınması gerekmektedir. Beylikdüzü'nde kurulmuş bulunan Tüyap sergi salonlarına yatların kara yoluyla taşınması yol üzerinde bulunan köprüler nedeniyle mümkün olmamaktadır.

620 Çünkü yatların uzunluğu arttıkça genişliği ve yüksekliği de artmakta, ortalama 15 m uzunluğunda bir yat yaklaşık 5 m yüksekliğe ulaşmakta, buna yatın üzerinde taşındığı dorsenin yüksekliği de eklenince yol üzerinde bulunan köprülerin altından geçmesi mümkün olmamaktadır³.

Yatların Tüyap salonlarına taşınması için, Tüyap fuar alanının yakınında bulunan Ambarlı Limanı'nın kullanılabileceği belirtilmiştir (Mardaş, Marport, Kumport limanları). Bu limanlar dökme yük ve konteynır gemilerine hizmet eden

³ Köprü yüksekliklerinin genel olarak 4-5 metre arasında olduğu ve beş metreyi geçmediği belirtilmelidir.

07- 74/896-333

630 ve ihracat amaçlı kullanılan limanlar olup gümrüklü sahada bulunmaktadır. Limanlara getirilecek yatların karaya alınması için vinç, kreyn (crane) gibi özel ekipmanlar gerekmektedir. Aslında yük gemileri için inşa edilmiş bu limanlarda yatların karaya alınması için gerekli vinçler olmasa da mevcut vinçlere yapılan bir takım eklemelerle bu sorun aşılmaktadır. Zaten geçmişte ihraç edilmek üzere limana getirilen yatların bu şekilde karaya alındığı durumlar söz konusu olmuştur. Keza söz konusu limanların ihracat amacıyla kullanıldıkları yani gümrüklü saha oldukları bilinmektedir. Bu durum, gümrüklü sahanın ihracat dışında bir amaç için kullanılmasında birtakım izinlerin alınmasını zorunlu kılmaktadır. Ancak, Mardaş'ın hem gümrüklü hem gümrüksüz sahası bulunmaktadır. Gümrüksüz sahanın fuar için getirilen yatların karaya alınıp bürokratik engellere takılmadan liman dışına çıkarılması için kullanılabilmesi tahmin edilmekle birlikte, bugüne kadar böyle bir uygulama yapılmamıştır.

640 Diğer taraftan söz konusu limanların kullanılmasının Tüyap'a getirilecek yatların ulaşım sorununu çözmek için tek başına yeterli olmadığı belirtilmelidir. Zira sorun teknelerin karaya çıkarılması ile bitmemekte, yatların limandan fuar alanına ulaştırılması gerekmektedir. Adı geçen limanlardan Tüyap'a iki şekilde ulaşım sağlanmaktadır. Birincisi ve kısa olanı 10 km tutan E-5 kara yoludur. İkinci yol ise yaklaşık 20 km uzunlukta olan TEM otoyoludur. Her iki yol üzerinde de çeşitli üst geçit ve köprülerin bulunmasının Tüyap'ın bu fuar için tercih edilmesinin önündeki en büyük engeldir. Çünkü daha önce de vurgulandığı üzere yüksekliği 4,5 metreyi aşan yatların köprü ve üst geçitlerin altından geçmesi mümkün olamamaktadır.

660 Yatların bu fuarın ayrılmaz bir parçası olduğu bilinmekle beraber daha küçük yatları ya da tekneleri sergileyerek yapılan bir fuarın talep açısından ikame olup olamayacağı dolayısıyla Tüyap'ın salonlarının alternatif olarak görülüp görülemeyeceği değerlendirilecektir. Talep ikamesinin belirlenmesinin en önemli yolu göreceli fiyatlarda küçük kalıcı bir değişim meydana geldiği varsayılarak müşterilerin buna göstermeleri olası tepkilerin değerlendirilmesi biçiminde gerçekleştirilebilir. Burada cevaplanması gereken soru, inceleme konusu ürünlerde ve bölgelerde küçük (%5-%10 aralığında), kalıcı, farazi bir göreceli fiyat artışı karşısında söz konusu teşebbüslerin müşterilerinin kolayca bulunabilir ikame ürünlere veya başka yerdeki arz edicilere kaçıp kaçmayacaklarıdır. Daha önce fiili imkansızlıkları nedeniyle marinalar için yapılmayan bu değerlendirme Tüyap salonlarının alan büyüklüğü ve doluluk olarak fuara imkan tanıması nedeniyle mümkün olmuştur. Yapılacak değerlendirme için Tüyap'ın Dentur'a 2002 yılında fuarın Beylikdüzü'nde düzenlenmesi için sunmuş olduğu teklifteki fiyatlar ile NTSR'nin aynı yıl düzenlediği fuarda sattığı m² fiyatları karşılaştırılmıştır.

670 Tablo-6: 2002 yılı Tüyap-NTSR fiyat karşılaştırması

TÜYAP		NTSR	
M ² büyüklüğü	Fiyat	m ² büyüklüğü	Fiyat
0-100 m ²	(...) USD+KDV	20 m ² -100 m ²	(...) USD + KDV
101-200 m ²	(...) USD+KDV	101 m ² -250 m ²	(...) USD + KDV

07- 74/896-333

201 m ² üzeri	(...)USD+KDV	251 m ² -500 m ²	(...) USD + KDV
		501 m ² ve üzeri	(...) USD + KDV

Fiyatlar karşılaştırıldığında NTSR'nin uyguladığı fiyatların, Tüyap'ın teklifindeki fiyatların yaklaşık olarak iki katı olduğu görülmektedir. Aradaki bu denli büyük fiyat farkına karşın Dentur'un fuar yerini değiştirmeye yanaşmaması Tüyap'ın fuar katılımcılarının oluşturduğu Dentur için CNR fuar alanlarının ikamesi olmadığının açık bir göstergesi niteliğindedir.

680 Aynı şekilde NTSR 2005 yılı Aralık ayında düzenlediği fuarda ortalama m² fiyatı olarak (...) ABD Doları'na satış yapmıştır. Bu fuara en yakın tarihli Tüyap fuarı Ocak 2006'da düzenlenmiş ve m² fiyatı ortalama (...) ABD Doları olarak gerçekleşmiştir⁴. NTSR, Tüyap'ın m² fiyatından %40 pahalıya satmasına karşın satılan fuar alanlarının büyüklüğüne bakıldığında katılımcı talebinin NTSR yönünde gerçekleşmiş olduğu görülmektedir .

Son olarak Tüyap'ın söz konusu fuar için 4.9.tarihinde Dentur'a yazmış olduğu yazıya cevaben gönderilen yazıdaki ifadeler de hem bu fuarın Tüyap'ta düzenlenemeyeceğini hem de fuar alanı için en uygun yerin CNR tarafından işletilen salonlar olduğunu göstermektedir:

690 *"Bilindiği üzere, 2003 yılında, Derneğimiz tarafından üyelerimiz arasında yapılan anketler ve değerlendirmeler sonucunda ortaya çıkan:*

"İstanbul'da ve tüm sektörü kucaqlayacak tarzda, şubat ayı içerisinde tek bir sektörel fuar düzenlenmesi gerektiği ve bu tür etkinlik için de; gerek mevki ve mesafeler açısından ve gerek kara –deniz ve hava yolu ile gelecek ziyaretçilerin ve gerekse burada sergilenen büyük tekneler dahil her türlü malzeme ve ekipmanın ulaşım kolaylığı yönünden ve nihayet sahip olduğu fiziki imkanların en üst düzeyde olması açısından CNR EXPO Fuar Merkezi'nin en uygun mekan olduğu"

700 Bir ürün ya da hizmetin ikamesinin olup olmadığı sorgulanırken bakılması gereken ikinci nokta arz ikamesinin var olup olmadığıdır. Yukarıda da ayrıntılı açıklandığı üzere Tüyap yollar üzerindeki köprüleri kaldırmak gibi bir imkana sahip değildir. Dolayısıyla Tüyap'ın arz ikamesi oluşturabilmesi de söz konusu olamamaktadır.

710 Bununla birlikte Tüyap'ın da kendi salonlarında yatçılık ve su sporları ile ilgili Boot İstanbul fuarını düzenlediği bilinmektedir. Geçtiğimiz sene 28 Ocak-05 Şubat 2006 tarihleri arasında ilkini gerçekleştirdiği fuar için toplamda net (...) m²'lik alan satışı yapmış ve (...) yerli, (...) temsilcilikleri ile katılan yabancı firmalardan oluşan bir katılım sağlamayı başarmıştır. Ancak, burada önemle belirtilmesi gereken nokta Tüyap'ın düzenlediği Boot İstanbul'un Boat Show ile aynı ürün pazarında olmadığıdır. Çünkü Tüyap kendi salonlarında düzenlediği

⁴ Tüyap'ın YTL cinsinden olan fiyatları döviz kuru 1.4 olmak üzere ABD dolarına çevrilmiştir.

07- 74/896-333

Boot İstanbul Fuarında büyük tekne ve yatları değil, küçük tekne, su sporları malzemesi ve diğer ekipmanların sergisini yapmakta, büyük tekne ve yatları Ataköy Marina'da düzenlediği fuarda sergilemektedir.

720 **ii.İDTM tarafından İşletilen Fuar Alanı:** Yeşilköy'de İstanbul Fuar Merkezi olarak anılan bölgede kurulu bulunan ve İDTM tarafından işletilen 9. ve 10. salonların her biri 6.000 m² brüt alana ve 9 m yüksekliğe sahiptir. Bu alan CNR Expo Center'ın çok yakınında bulunduğundan CNR salonlarının diğer fuar alanlarına karşı sahip olduğu ulaşım kolaylığı, ziyaretçi alışkanlığı, hava alanına yakınlık gibi birçok üstünlüğe sahip bulunmaktadır. İlgili ürün pazarımız açısından bakıldığında ise Ataköy Marina'ya olan yakınlığı yatların kara yolu ile fuar alanına taşınması sırasında köprülerden kaynaklanan sorunları en aza indirmektedir. Bilindiği üzere bir kara fuarı olan Boat Show'da sergilenecek olan yatlar tersanelerde üretildikten sonra deniz yolu ile Ataköy Marina'ya getirilmekte, oradan dorse adı verilen taşıyıcılara yüklenerek kara yolu ile fuar alanına taşınmaktadır. Taşıma işlemi sırasında yolun trafiğe kapatılması hatta 730 yatların büyüklüğüne göre trafik lambalarının yönünün değiştirilmesi gerekebilmektedir. Fuarda sergilenmek için büyük denilebilecek bir yatın Ataköy Marina gibi fuar alanına sadece 8 km uzaklıkta bir alandan bile taşınması 3 gün sürebilmektedir. Dolayısıyla, fuar alanına yakın bir yat limanının olması bu fuarın yapılacağı fuar alanı açısından büyük avantaj oluşturmaktadır.

İDTM tarafından işletilen bu salonların, marinaya olan yakınlığının yatların taşınması konusunda sağladıkları konum avantajının yanında, geçmiş yıllarda düzenlenen fuarların gerçekleştirildiği alanların yakınında kurulmuş olmaları sebebiyle katılımcı ve ziyaretçilerin ayak alışkanlığından faydalanma fırsatı vardır. Zira Boat Show'un 13 yıldır CNR tarafından işletilen salonlarda yapılmış 740 olması dolayısıyla katılımcılar bölgeyi ve yatların alana hangi yolu takip ederek taşınacağını iyi bilmektedirler.

Aynı durum ziyaretçiler yönünden de kolaylık sağlamaktadır. Nitekim, 2007 yılında yapılan fuarın katılımcı ve ziyaretçi sayısı geçmiş yıllarda yapılan fuar rakamları ile karşılaştırıldığında, 2007 yılına kadar katılımcı ve ziyaretçi sayısının yukarı yönde bir eğilim izlediği, 2007 yılında bu durum aşağı yönde değişse de yine de yüksek sayılabilecek bir katılımcı ve ziyaretçi iştiraki sağlandığı gözlenmiştir. Hatta NTSR'nin 2007 yılında düzenlediği fuarda bu güne kadar ülkemizde kapalı fuar alanlarında sergilenmiş olan en büyük tekneyi 750 sergilemiştir. Ayrıca NTSR'nin fuarının başarılı geçtiği kendi internet sitesindeki açıklamada da belirtilmiştir. Bu nedenlerle söz konusu salonlar katılımcıların ve ziyaretçilerin talebi açısından CNR tarafından işletilen salonlara en yakın ikame olarak kabul edilmiştir.

İDTM'nin işlettiği 9. ve 10. salonların bu avantajlarına karşın alan kısıtı gibi fuar için ciddi önem taşıyan bir dezavantajı vardır. Çünkü bu iki salonun toplam brüt alanı (12.000 m²) ancak CNR tarafından işletilen salonlardan 1. salonun (şu an ki adıyla 4. salon) büyüklüğüne (11.878 m²) ulaşabilmektedir. Alanın bu fuar için

07- 74/896-333

760 yetersiz olması NTSR'yi 9. ve 10. salonların altında bulunan otoparkları da fuar alanı olarak kullanmak durumunda bırakmıştır. NTSR bu yıl, 9. salonun altında bulunan 4,7 m yüksekliğinde ve 5.300 m² büyüklüğündeki alan ile 10. salonun altında bulunan 2,7 m yüksekliğinde ve 8.350 m² büyüklüğündeki alanlarda da fuar düzenlemiştir. Ancak, bu alanların elverişsiz tavan yükseklikleri burada sergilenecek ürünleri de sınırlamıştır.

770 NTSR tarafından 2007 yılında düzenlenen fuarda satışı yapılan alan net 11.000 m² dir ki bu rakam aynı zamanda kullanılabilir maksimum net alanı ifade etmektedir. Genişleme olanağı bulunmayan bu salonlar talep yönünden ikame oluşturabilirse de arz yönünden kısıtlı bir oranda ikame olabilmektedir. Buna rağmen bu fuar alanının CNR salonları ile aynı pazarda değerlendirilmesi, hem bu seneki fuarın CNR salonlarında yapılan fuarla aynı ilgili ürün pazarında bulunması hem de organizatör, katılımcı ve ziyaretçiler açısından bu salonların ikame olarak görülmesi nedenleriyle mümkündür.

780 **iii. CNR Fuar Alanı:** 100.000 m²'lik bir alana yayılmış olan, mülkiyeti İDTM'ye ait 10 adet kapalı fuar salonunun CNR tarafından işletilen ve birbirleri ile içten bağlantısı bulunan ilk 8 salonu için raporun önceki ve bundan sonraki kısımlarında alanların ayrıca değerlendirilmesinde karışıklığa yol açmaması açısından CNR Fuar Alanı ismi tercih edilmiştir.

CNR fuar alanı, salonlarının genişliği ve tavan yüksekliği, ulaşım olanakları, marinaya olan yakınlığı, katılımcı ve ziyaretçi alışkanlığı bakımından diğer fuar alanlarına göre dikkate değer ölçüde avantajlıdır. Nitekim bu özellikleri nedeniyle de katılımcıların gözünde ikamesinin söz konusu olmadığı bir yer edinmiştir.

790 CNR Fuar Alanı, toplam kapalı alan büyüklüğü 80.000 m²'yi bulan salonları ile her yıl büyüyen yatçılık fuarı için katılımcılardan gelecek fazladan talebe, bu fuar için tahsis ettiği salon sayısını artırarak cevap verme imkânına sahiptir. Nitekim bu sene 1, 2 ve 4 nolu salonlarda toplamda yaklaşık 33.000 m² brüt ve (...) m² net alanda gerçekleşen CNR tarafından düzenlenen Avrasya Boat Show'un, Dentur'un internet sitesinden yaptığı duyuruya göre 2008 yılında 4, 5, 6, 7 ve 8. salonlarda yapılması planlanmaktadır ki bu, 2007 yılında iki ayrı organizatörce düzenlenen fuarların toplam büyüklüğüne yakın bir alana tekabül etmektedir⁵.

800 Bu alanı 9. ve 10. salonlar dışındaki diğer alternatif fuar alanlarından (Tüyap Beylikdüzü) üstün yapan ikinci husus ulaşım olanaklarıdır. Bilindiği gibi bu alanın, hava alanına yakınlığı uluslararası katılımcılar açısından kolaylık sağlarken, metroya ve tramvay yoluna yakınlığı arabası olmayan ziyaretçilerin katılımını artırmak açısından önemlidir. İstanbul'un genel trafik problemi ve fuarın yapıldığı tarihlerdeki hava koşullarının ulaşımı güçleştirdiği göz önünde

⁵ Söz konusu beş salonun alanlarının toplamı brüt 44.740 m²'ye ulaşmaktadır.

07- 74/896-333

bulundurulduğunda bu tarz toplu taşıma araçlarına yakınlık bir fuar alanı için daha büyük bir üstünlük olabilmektedir.

810 Ulaşım olanakları ziyaretçiler açısından ne kadar önemli ise Ataköy Marina'ya olan yakınlık fuara yat ile katılacak katılımcılar açısından o derece önemlidir. Yukarıda daha ayrıntılı anlatıldığı üzere fuarda yat sergileyecek olan katılımcıların ürünlerini karayolu ile getirebilmesi çok zahmetli bir süreç olduğundan Ataköy Marina'ya olan yakınlığı CNR fuar alanı için bir üstünlüktür.

Son olarak, CNR Fuar Alanını avantajlı yapan bir diğer unsur katılımcı ve ziyaretçi alışkanlığıdır. Bilindiği üzere Boat Show fuarının 13 yıldır NTSR tarafından bu salonlarda düzenlenmiş olması nedeniyle katılımcılar salonları tanımakta, fuar alanına ürünlerini taşıyabilecekleri en kestirme ve güvenli yolları bilmekte, bu da onlara güven vermektedir. Aynı şekilde ziyaretçiler fuar alanına aşina olduklarından kafalarında ulaşım konusunda soru işareti oluşmamaktadır.

1.4.2. İlgili Coğrafi Pazar

820

Genel olarak coğrafi pazarın, taşıma maliyetleri, malın dayanıklılığı, dağıtım sisteminin etkinliği, belirli sağlayıcılar bakımından tüketici tercihleri ve hatta geleneksel alışkanlıklar gibi unsurlar incelendiğinde benzer bir yapıya sahip olması gerekmektedir. Soruşturma konusu bakımından da fuarların büyüklükleri, ürün çeşitliliği ve nitelikleri, fuarların zamanlaması, katılımcıların ve ziyaretçilerin nitelikleri gibi hususlar dikkate alınarak bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

830

İlk olarak herhangi bir fuarın organizasyonunda dikkat edilmesi gereken unsurların başında fuarın zamanlamasının geldiği belirtilmelidir. Özellikle üretici firmaların yer alacağı ve bir sonraki sezonda kullanılacak ürünler için gerekli üretim zamanının sağlanması bakımından fuarların zamanlaması önem taşımaktadır. Örneğin ayakkabı ve giyim fuarları yazın ve kışın olmak üzere iki defa yapılmaktadır ve yazın yapılan fuarda gelecek kış için ve kışın yapılacak fuarlarda da gelecek yaz için ürünler teşhir edilmekte ve buna göre sipariş alınmaktadır. Yatçılık sektöründe de fuarda beğenilen ve sipariş edilen bir teknenin yaz sezonuna yetiştirilebilmesi için üreticiye en az dört aylık bir süre tanınması gerektiği genel olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda yat fuarı için en uygun mevsim aralık ve şubat aylarıdır. Bu nedenle zamanlama açısından 840 turistik bölgeler olarak adlandırabileceğimiz Antalya, İzmir, Bodrum, Marmaris gibi bölgelerde yaz mevsiminde düzenlenen fuarlar farklılık arz etmektedir.

İkinci olarak katılımcıların ve ziyaretçilerin çoğunluğu İstanbul'da bulunduğu için güney bölgelerinde düzenlenen fuarlara katılımcı ve ziyaretçilerin ulaşım olanakları da kısıtlı olmaktadır. Katılımcılar açısından bakıldığında, ağırlıklı olarak fuarların katılımcıların Marmara bölgesinde bulunduğu gözlenmektedir. Güney bölgesi fuarlarına deniz yoluyla tekne ve yatların taşınabilmesi mümkünse de bu zahmetli süreç birçok fuar katılımcısı tarafından fuardan elde

850 edilecek semereye değer görülmemektedir. Bu nedenle de İstanbul'a yakın yerlerde üretim ve ithalat yapan katılımcılar yeni teknelerini bölgesel fuarlara götürmeyi tercih etmemektedirler. Böylece bölgesel fuarlar olarak tabir edilen bu tür yerlerde düzenlenen fuarların katılımcıları da çoğunlukla o bölgede yerleşik üreticilerden oluşmaktadır. Diğer taraftan fuarda yer alan katılımcı firmaların yurtdışından gelen temsilcilerinin fuar düzenlenen bölgeye ulaşmaları da önemli bir etkidir. Zira İstanbul dışındaki yerlerde yurt dışından gelen katılımcılar için uluslararası doğrudan uçak seferleri bulunmamakta, bu da söz konusu fuarların katılımcı sayısının artmasının önünde önemli bir etken olmaktadır.

860 Fuarlarda sergilenen yat ve teknelerin alıcısı olan fuar ziyaretçileri bakımından da İstanbul'da düzenlenen fuarlarla diğer fuarların farklı olduğu gözlenmektedir. Ziyaretçilerin İstanbul'da bir fuar düzenlenmekteyken, ulaşımın zaman aldığı bu yörelere giderek fuar izlemeyi tercih etmedikleri ileri sürülmektedir. Dolayısıyla mayıs-ağustos ayları arasında yapılan güney bölgesi fuarların ziyaretçileri zamanlama nedeniyle daha çok o bölgede tatil amacıyla bulunan kişilerden oluşmaktadır. Diğer taraftan fuarların olağan süresinin aralık-şubat ayları olduğu kabul edildiğinde, söz konusu dönemde Antalya, Bodrum gibi yörelerde ölü sezon yaşandığı için ziyaretçileri ve katılımcıları ağırlamaya yetecek kadar yer bulunmaması o bölgelerde fuar düzenlenmesi tercihini etkileyebilecek önemli bir unsurdur.

870 Sonuç olarak Antalya, İzmir ve Bodrum'da düzenlenen yatçılık ve su sporları fuarlarının gerek fuarın zamanlaması, gerekse fuarların katılımcıları ve ziyaretçileri bakımından, İstanbul'da düzenlenen fuarlara ikame olmadığı ve bu nedenle de ilgili coğrafi pazarın "İstanbul" olarak alınması gerektiği değerlendirilmektedir.

1.5. Hakim Durum Değerlendirmesi

880 Hakim durumun kötüye kullanılıp kullanılmadığının tespitinin ilk aşaması şikayete konu teşebbüsün ilgili pazarda hakim durumda olup olmadığıdır. Hakim durumun saptanmasında kullanılan kıstasların başlıcaları teşebbüsün ilgili pazardaki pazar payı, sahip olduğu dikey bütünlük, kullanılmayan kapasite, müşteri bağımlılığı ve pazardaki potansiyel rekabettir.

890 **i. Pazar Payı:** Hakim durum tespitinde kullanılan ölçütlerin en başında pazar payı gelmektedir. Hem ilgili teşebbüsün hem de rakiplerinin pazar payları bu açıdan önemlidir. Bir firmanın ilgili pazardaki pazar payının çok yüksek olması çoğu zaman o firmanın hakim durumda olduğuna dair önemli bir gösterge olmakla birlikte, tek başına hakim durumu göstermek bakımından yeterli değildir. Pazara giriş engellerinin olmadığı ve potansiyel rekabetin yüksek olduğu piyasalarda çok yüksek pazar payları bile teşebbüsün hakim durumda olduğu sonucuna ulaşmakta yeterli olmamaktadır.

900 Soruşturma konusu olay özelinde iki ayrı pazar incelenmekte olup üst pazar olarak tabir edilebilecek ve ilgili ürün pazarımızı oluşturan yatçılık ve su sporları için fuar alanı işletmeciliği pazarında hakim durumun olup olmadığını ortaya koyabilmek açısından alt pazar olarak belirlenen ve ilgili hizmet pazarını oluşturan yatçılık pazarındaki fuarlara ait ciro, satılan m² toplamları gibi verilerden yararlanılması gerekmektedir. Bir başka ifade ile iki pazarı birbirinden ayrı değerlendirmek olay özelinde mümkün olmadığından üst pazardaki hakimiyetin varlığını araştırırken alt pazar verileri dikkate alınmak durumundadır.

910 İlgili pazar olan yatçılık ve su sporları için fuar alanı işletmeciliği pazarında pek çok fuar alanı bulunmakta olmasına rağmen yukarıda açıklanan teknik gerekçeler nedeniyle bütün fuar alanlarını aynı pazarda kabul etmek mümkün olmamaktadır. İlgili hizmetin verilebileceği fuar alanları CNR fuar alanları ve İDTM tarafından işletilen 9. ve 10. salonlar olup bu alanların ilgili hizmet pazarındaki payları dikkate alınacaktır.

910 2007 yılı fuar sonuç raporlarına göre CNR (.....) m² üzerinde gerçekleştirdiği fuarında net (.....) m²'lik alan satışı yapmıştır. NTSR ise (.....) m² alan üzerinde gerçekleştirdiği fuarda net 11.000 m² alan satmıştır. Bu veriler değerlendirildiğinde CNR'nin ilgili ürün pazarındaki pazar payı %(...) olarak hesaplanmıştır.

920 **ii. Müşteri Bağımlılığı:** Yat fuarı uzun yıllardan bu yana CNR salonlarında düzenlendiğinden bu alanlara katılımcı ve ziyaretçiler açısından bağımlılığın olduğu soruşturma ve önaraştırma sürecinde görüşülen ve fuarın katılımcılarını oluşturan sektör temsilcilerince sıklıkla vurgulanmıştır. Tutanaklarda da yer alan bazı ifadelerle göre CNR tarafından işletilen salonlar bu iş için vazgeçilmezdir ve fuarı düzenleyen kim olursa olsun fuarın başarısı bu alanlara bağlıdır.

Ziyaretçiler açısından ise CNR salonları vazgeçilmez olmamakla birlikte, bu alanlara ciddi bir ayak alışkanlığı söz konusudur.

930 CNR'nin alanlarının bu fuar için en uygun yer olduğu, CNR'nin savunmasında yer alan ve Denizciliği ve Deniz Turizmini Güçlendirme Derneği (Dentur) tarafından üyelerine gönderilen 21 Temmuz 2006 tarihli belgedeki CNR'nin fuar düzenleyeceği alanlara atfen "fuar yeri konusunda alışılmış fiziki alanları kullanabilmemize olanak sağlayacak" ifadesinden, fuar alanı konusunda katılımcılar arasında yerleşik bir alışkanlık olduğu anlaşılmaktadır. Yine Dentur tarafından bu kez İstanbul Fuarcılık A.Ş. ve CNR Sektörel Fuarcılık A.Ş.'ye gönderilen yazıdan, CNR'nin fuar alanlarının katılımcılar gözündeki yerini daha da belirgin şekilde görmek mümkündür. Yazıda yer alan "Müteakiben, söz konusu fuarın icrasında en uygun fiziki şartlara sahip CNR EXPO Fuar merkezinde 1, 2, 3 ve 4 no.lu salonları, en elverişli m² fiyatları ve ödeme koşulları ile dernek üyesi firmalara kiralayabileceğini ifade ve taahhüt eden" ifadesinden, katılımcıların oluşturduğu sektör derneği tarafından CNR'nin

07- 74/896-333

940 işlettiği salonların söz konusu fuarı düzenlemeye en uygun yer olarak kabul edildiği anlaşılmaktadır.

Fuar tercihinde esas alınan kriterlerin neler olduğu NTSR ile CNR tarafından düzenlenen fuarlardan hangisine destek verileceği kararının alındığı Dentur'un 6.7.2006 tarihli toplantısından da görülmektedir. CNR'nin fuarının desteklenmesi sonucuna ulaşılan toplantıda, dikkate alınan kriterler arasında yer alan fuar yeri alışkanlığı, fuar tarihi, genişleyebilme imkanı, fuar alanı fiziki özellikleri, fuar kurulum hizmetleri, metrekafe fiyatları gibi hususların katılımçıların tercihini etkileyen önemli etkenler olduğu anlaşılmaktadır. Buraya kadar olan bölümlerde ayrıntılı olarak aktarıldığı üzere CNR tarafından işletilen alanlar da bu sayılan unsurlar bakımından en dikkate değer fuar alanı olarak ön plana çıkmakta ve söz konusu fuar alanını alıcıların gözünde farklılaştırmaktadır. Nitekim Dentur'un internet sitesinde yayımlanan "Sektör Fuarı Genel Değerlendirmesi ve Nihai Dentur Kararı"na göre, en uygun fuar alanı olarak CNR tarafından işletilen salonlarda fuarın düzenlenmesi konusunda mutabakata varılmıştır.

960 Son olarak Dentur'un Tüyap'a yazmış olduğu 6.9.2006 tarihli yazıda yer alan "Derneğimiz Yönetim Kurulu tarafından yapılan ve tamamen objektif kriterleri esas alan bu değerlendirmeler sonucunda; sektör fuarımızın gerek yükseklik ve gerekse alan bakımından yetersiz kalacağı tespit edilen 9 ve 10.no.lu salonlar yerine, son 10 yılı aşkın bir süredir kullanılan ve tüm sektörümüz, katılımçılar ve ziyaretçiler tarafından bilinen eski yerinde (1, 2, 3 ve 4 no.lu salonları içeren kısımda) devam etmesi ile bize bu ..." ifadesi de CNR tarafından işletilen alanların bu fuar için en uygun alanlar olduğu ve İDTM tarafından işletilen salonların ihtiyacı karşılamaya yeterli olmadığı bulgusunu desteklemektedir.

970 Bu bilgiler ışığında, yatçılık ve su sporları fuarı düzenlemek için CNR tarafından işletilen fuar alanlarının, söz konusu fuarın asli unsurunu oluşturan katılımçılar nazarında fiziki özellikleri, konumu, genişleme alanı gibi ölçütler dikkate alınarak rakipleri karşısında ikame edilmesi oldukça zor olan bir alan konumuna getirdiği, bir başka deyişle müşteri bağlılığı sağladığı kabul edilmiştir.

980 **iii. Kullanılmayan Kapasite:** Kullanılmayan (atıl) kapasite CNR'nin ilgili ürün pazarındaki gücünü destekleyen en önemli faktörlerden biridir. Çünkü CNR kapalı alan büyüklüğünde Türkiye'nin en büyük fuar merkezlerinden biri durumundadır. Bu sene düzenlediği yatçılık fuarı için işlettiği sekiz salondan üçünü yani 32.000 m²'lik alanını tahsis etmiştir, ancak fuarın başarısına göre bu rakamı 80.000 m²'ye kadar çıkarma kapasitesi vardır. Nitekim Dentur'un internet adresinden duyurulduğu üzere 2008 yılı için aynı fuara 5 salonunu tahsis etmeyi planlamaktadır ki bu büyüklükteki bir fuar sektörün tamamına yakınının talebine cevap verebilecek büyüklüktedir.

İDTM salonları için ise tam tersi bir durum söz konusudur çünkü bu alanların otoparkları da dahil kullanılabilecek maksimum alanı 25.000 m²'nin biraz

07- 74/896-333

990 üzerindedir ve genişleme olanağı yoktur. Nitekim bu husus fuar alanın tercihinde Dentur tarafından dikkate alınan bir unsur olmuştur. Otoparklarında tavan yüksekliğinin elverişsizliği ve bu sene otoparkta stant satın alan insanların memnuniyetsizliği nedeniyle seneye burayı kiralamak istememe ihtimalleri göz önüne alınırsa bu alandan da daha az bir kapasitesi bulunmaktadır.

Sonuç olarak sahip olduğu atıl kapasitenin CNR'nin ilgili pazarda hakim durumda olduğu değerlendirmesinde dikkate alınması gereken önemli bir etkidir.

1000 **iv. Dikey Bütünlük:** Hakim durum değerlendirmelerinde dikkate alınan hususlardan bir diğeri de, hakim durumu sorgulanan teşebbüsün yapısal olarak dikey entegrasyonunun olup olmadığıdır. CNR hem fuar alanı işletmeciliği pazarında faaliyet gösterip hem de fuar organizatörlüğü yaptığı için dikey bütünlüğün verdiği etkinlikten alt pazarda faydalanmaktadır. Ancak, hakim durumunun sorgulandığı pazar üst pazar olduğundan fuar alanı işletmeciliği pazarı için fuar organizatörlüğü faaliyetlerinin pazar gücüne bir katkı sağlayıp sağlamadığı daha önemlidir. CNR fuar alanlarında her yıl ortalama 60 fuar düzenlenmektedir ve bu fuarların yarısından fazlası CNR'nin kendi fuar şirketlerince organize edilmektedir. Fuarların çoğunluğunun fuar organizasyonu ile iştilal eden bağlı teşebbüslerce düzenlenmesi nedeniyle, maliyet avantajına sahip olmakta ve böylece elde ettiği ekonomik güç üst pazar olan alan işletmeciliğine de yansımaktadır.

1010 **v. Potansiyel Rekabet:** Belirli hallerde hakim durum tespitinde potansiyel rekabet olgusu da dikkate alınmaktadır. Şayet bir pazarda potansiyel rekabetin varlığından bahsedilebiliyorsa, mevcut firmaların hakim durumdaymışçasına davranamayacakları, örneğin fiyatlarını tekelci seviyeye yükseltmeyecekleri genel olarak kabul edilmektedir. Ancak potansiyel rekabetin güçlü olması için, piyasaya girişin engelsiz ve düşük maliyetli olması gerekmektedir. Bu nedenle soruşturma konusu bakımından da değerlendirmeyi etkileyebilecek bir potansiyel rekabet baskısının mevcut olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir.

1020 İstanbul'da bir yatçılık ve su sporları fuarı düzenlenebilecek olası yerler arasında yapımı planlanan Zeytinburnu ve Pendik marinaları gibi yerler ile deniz ile bağlantılı bir fuar için en uygun yer olduğu ifade edilen Haliç sayılabilir. Yine genişletilmesi planlanan Ataköy Marina'yı da potansiyel rekabet analizine dahil etmek gerekmektedir. Sondan başlanırsa, Ataköy Marina'nın 2008 yılından itibaren 27 aylık bir süreçte genişletilmesinin planlandığı belirtilmekle birlikte, henüz gerekli izinlerin alınması aşamasında bulunulması nedeniyle, projenin hayata nasıl geçeceği bilinmemektedir. Zeytinburnu'nda mevcut limanın kruvaziyer gemilerine de hizmet verecek şekilde genişletilmesi yönünde yatırımlar yapıldığı bilinmekle birlikte, yatçılık fuarı organizasyonuna uygun bir yapılanmanın da gerçekleştirilip gerçekleştirilmeyeceği belirsizdir. Benzer şekilde fuar katılımcıları tarafından olası bir mekan olarak ifade edilen Pendik'te

1030

07- 74/896-333

de halihazırda değerlendirmeye dahil edilebilecek bir yapılanma mevcut değildir. Öte yandan önemle vurgulanmalıdır ki, fuar düzenlenebileceği belirtilen söz konusu mekânlar esas olarak marina olarak kullanılmak üzere inşa edilmektedir. Bu nedenle İstanbul'un yoğun marina ihtiyacı karşısında yeni yapılacak marinaların da tıpkı mevcut marinalar gibi tam kapasiteyle çalışıp, yatçılık fuarlarının düzenlenebileceği zaman aralığı olan aralık-şubat aylarında fuar için mekan tahsis edememesinin de ihtimal dahilindedir.

1040 İstanbul'da düzenlenecek bir fuar için en uygun mekân olarak Haliç gösterilmektedir. Merkezi konumu, ulaşım olanaklarının çeşitliliği, tarihi yapılar ve alışveriş yerlerine yakınlığının ek ziyaretçi çekebilmesi, Haliç'in korunaklı deniz sahasının kötü hava koşullarından etkilenmemesi gibi etkenler bu avantajı sağlamaktadır. Haliç'te fuar organizasyonuna uygun olduğu belirtilen başlıca iki alan Sütlüce Kültür Merkezi ve Sahil Güvenlik Komutanlığı'nca boşaltılmış olan Taşkızak Tersanesinin olduğu bölgelerdir. Ancak bir fuar organizatörünün söz konusu bölgelerde yatırım yapmak suretiyle, fuar alanı inşa etmesi çeşitli nedenlerle makul görünmemektedir. Öncelikle bir fuar organizatörünün satın almak veya kiralamak suretiyle söz konusu bölgelerde fuar alanı inşa etmesi, arazi ve inşaat maliyetlerine karşılık Türkiye'deki fuar organizatörlerinin sermayeleri ve soruşturma konusu özelinde NTSR'nin durumu dikkate

1050 alındığında kolay bir şekilde hayata geçecek bir yatırım değildir. Dolayısıyla hakim durum analizini etkileyecek nitelikte bir potansiyel rekabetin varlığından bahsedilemeyeceği düşünülmektedir.

Yukarıda yer verilen değerlendirmeler dikkate alındığında CNR'nin ilgili ürün pazarı olan yatçılık ve su sporları düzenlenmesine yönelik fuar alanı işletmeciliği pazarında hakim durumda olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

I.6. Hakkında Soruşturma Yürüten Tarafın Savunması ve Savunmanın Değerlendirmesi

1060 CNR tarafından gönderilen ve Kurum kayıtlarına 5.12.2006 tarih ve 8288 sayı ile intikal eden ilk yazılı savunmada, 5.6.2007 tarih, 3844 sayı ile intikal eden ikinci yazılı savunmada ve 17.7.2007 tarih ve 4814 sayı ile intikal eden Ek Görüşe Cevap Dilekçesinde geçici tedbir kararına, soruşturma kararına ve raportör görüşüne karşı cevaplar yer almaktadır. Geçici tedbir kararına ilişkin olarak Danıştay'da hukuki süreç devam ettiği için sadece soruşturma konusunun esasına ilişkin olan hususlardaki savunmalara ve bunların değerlendirilmesine yer verilecektir.

I.6.1. CNR'nin Hakim Durumda Sayılmayacağı

1070 İlk yazılı savunmada, ilgili coğrafi pazarın İstanbul olarak kabul edildiği ve İstanbul'da CNR'nin fuar alanının yanında TÜYAP, İDTM, Dolmabahçe Kültür Merkezi, Lütfi Kırdar Uluslararası Kongre ve Sergi Sarayı, Ataköy Marina gibi alanların bulunduğu belirtilerek CNR'nin hakim durumda olmadığı ileri sürülmektedir. Buna karşılık ikinci yazılı savunmada ve ek görüşe cevap

07- 74/896-333

dilekçesinde soruşturma tarafı ilgili coğrafi pazarın Türkiye Cumhuriyeti sınırları olarak kabul edilmesi gerektiğini öne sürmüştür.

1080 Yukarıda da ayrıntılı olarak açıklandığı üzere CNR ilgili ürün pazarındaki pazar payı, müşteri bağımlılığı, genişleme kapasitesi, dikey entegrasyonunu sağlamış olması ve potansiyel rekabetin olmaması gibi avantajları nedeniyle ilgili ürün pazarında hakim durumdadır. Soruşturma Raporu'nda CNR tarafından ileri sürülen alanların soruşturma konusuna uygun bir fuarı düzenlemek için alternatif olamayacağı somut verilerle gösterilmesine karşın, CNR'nin savunması bu durumun aksini göstermeye yeterli olmamıştır. Bu nedenle hakkında soruşturma yürütülen teşebbüsün bu konudaki savunmasına itibar edilmemiştir.

1.6.2. Kötüye Kullanmanın Söz Konusu Olmadığı

1090 İlk yazılı savunmada, CNR'nin bir an için hakim durumda olduğu kabul edilse dahi gerçekleştirilen eylemlerin kötüye kullanma olarak değerlendirilemeyeceği aşağıda değinilen başlıklar halinde belirtilmektedir.

i. CNR'nin Aslen Fuar Organize Etmekte Olduğu

1100 Savunmada CNR'nin işletme hakkına sahip olduğu fuar alanlarında esas olarak fuar organizasyonu işi ile iştigal ettiği, bunun yanında salonların boş olduğu tarihler için başka fuar organizatörlerine salonları kiraya verdiği, bu bağlamda NTSR ile CNR arasındaki ilişkinin de bu tür bir kiralamadan ibaret olduğu belirtilmektedir.

CNR'nin hem alan işletmecisi hem de işlettiği alanda fuar düzenlemesi Rekabet Kurumu nezdinde bir sakınca doğurmamaktadır, bununla birlikte alt ve üst pazarların her ikisinde de faaliyette bulunuyor olması hakim durumunu kötüye kullanmasına engel oluşturabilecek bir durum değildir.

ii. CNR'nin Kira Sözleşmesi İmzalamaktan Doğrudan veya Dolaylı Olarak Kaçınmadığı

1110 İlk yazılı savunmada CNR'nin NTSR ile sözleşme özgürlüğü çerçevesinde ancak uzun yıllardan beri devam eden bir kira ilişkisi mevcut olduğu, bununla birlikte söz konusu sözleşmenin her yıl tekrar masaya oturmak suretiyle yeniden yapıldığı ve otomatik olarak yenilenen birden çok yılı kapsayan bir sözleşme niteliği taşımadığı ileri sürülmüştür. Ayrıca taraflar arasında şikayete konu olan olay bakımından, müteaddit defalar görüşmeler yapılmasına karşın NTSR'nin müspet veya menfi herhangi bir cevap vermemesi nedeniyle akdin kurulmadığı belirtilmektedir.

1120 CNR tarafından sözlü savunma toplantısında da kabul edildiği üzere taraflar arasında uzun süreli bir ticari ilişkinin mevcut olduğu sabittir. Bu ilişkinin her yıl

07- 74/896-333

tekrar masaya oturmak suretiyle yeniden kuruluyor olması, şikâyetçinin sürekli alıcı niteliğine etki etmemektedir. Buna karşılık 2007 yılında düzenlenmesi düşünülen fuara ilişkin olarak CNR'nin teklif niteliğinde olan kira bedeli üzerinden, şikâyetçinin indirim talebinde bulunduğu somut delillerle kanıtlanamadığından CNR'nin bu konudaki savunması kabul edilmiştir.

iii. CNR'nin Kira Bedelinin Belirlenmesinde, Eşit Durumdaki Alıcılar Arasında Ayrımcılık Yapmadığı

1130

CNR'nin savunmasında, savunma ekinde sunulan sözleşmelerden anlaşılacağı üzere, 2007 yılı için tüm organizatör firmalarla aynı fiyatlarla anlaşma yapıldığı ve bu nedenle ayrımcılığın söz konusu olmadığı, esasen NTSR ile eşit konumda olan herhangi bir alıcı bulunmadığı, bir an için ayrımcılık yapıldığı kabul edilse dahi bunun ekonomik gerekçeler (İDTM ile CNR arasında yapılan kira sözleşmelerinin hem kira bedeli hem de ödeme koşulları olarak değişmesi) ve değişen piyasa koşulları (yatçılık sektörü özelinde sürekli büyüyen bir piyasa bulunması, firma sayısının günden güne artması) gibi haklı gerekçeleri bulunduğu ileri sürülmektedir.

1140

Ayrımcılık hususunda önemli olan eşit konumdakilere eşit muamele yapılmasıdır. Ancak ayrımcılık soruşturmada yer alan iddialar arasında olmadığından bu savunmanın değerlendirilmesi gereği bulunmamaktadır.

iv. CNR Tarafından Fahiş Fiyat Uygulanmamıştır

Bu başlık altında esasen aşırı fiyata, bir kötüye kullanma hali olarak 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinde bilinçli olarak yer verilmediği belirtilmiştir.

1150

Kanun'un 6. maddesinde kötüye kullanma halleri arasında sayılanlar tahdidi değil taddidir. Bu nedenle herhangi bir kötüye kullanma hali bentler arasında yer almasa dahi yasaklanabilmektedir. Nitekim Kurul 6.4.2001 tarih ve 01-17/150-39 sayılı Kararı'nda Belko Ankara Kömür ve Asfalt İşletmeleri Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. aleyhine aşırı fiyat uygulaması nedeniyle ceza tatbik etmiştir. Ancak, hem CNR'nin maliyetindeki artışlar hem de NTSR'ye daha önce uyguladığı fiyatların emsallerine kıyasla düşük olması soruşturma tarafının savunmasını haklı çıkarmaktadır.

v. CNR'nin Talep Ettiği Kira Bedelinin İşletmeciliğini Üstlendiği Fuar Alanının Ticari Değeri ile Orantılı Olduğu İçin Aşırı Fiyat İddiasını Kabulünün Mümkün Olmadığı

1160

CNR'nin NTSR'den sergiye açık günler için günlük m² fiyatı olarak (...) ABD doları, sergilenmeyen günler içinse günlük m² fiyatı olarak (...)ABD doları talep ettiği, 16 gün süren fuarda bu bedelin günlük ortalama (...)ABD dolarına tekabül ettiği belirtilerek, CNR'nin yürürlüğe koyduğu fiyat tarifesi incelendiğinde gün

07- 74/896-333

sayısının artışı ile yükselen bir metrekare bedeli belirlendiğinin görülebileceği ileri sürülmüştür.

- 1170 CNR tarafından da sözlü savunma toplantısında kabul edildiği üzere, m² üzerinden yapılan hesaplamalarda CNR'nin NTSR'den talep ettiği kira bedelinin savunmada yer verilen (...) ABD Doları/m² olarak değil (...) ABD Doları/m² olduğu anlaşılmıştır. Ancak hakkında soruşturma yürütülen teşebbüsün maliyetlerinde gerçekleşen artışı gösteren belgeleri dikkate alındığında, NTSR'den talep edilen kira bedelinde önceki yıllara göre yapılan artış makul bulunmuştur.

J. GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

- 1180 Öncelikle belirlenmesi gereken husus, soruşturma açılmasına sebep olan durumun CNR tarafından NTSR ile rakip konumunda bir ihtisas fuarı düzenlenmesi olmadığıdır. Zira ülkemizde fuar düzenlenmesiyle ilgili esasları belirleyen TOBB mevzuatına göre çakışan tarihlerde ihtisas fuarları düzenlenmesi konusunda bir engel bulunmamaktadır. Rekabet Hukuku açısından olaya yaklaşıldığında ise yatçılık ve su sporları alanında ilgili pazar olan İstanbul'da düzenlenen fuar sayısının artmış olmasının olumlu bir gelişme olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Çünkü rakip fuarların ortaya çıkmasıyla hizmet kalitesinin yükselmesi, fiyatların düşmesi, fuarın toplam büyüklüğünün artması gibi rekabetten beklenen yararlar ortaya çıkmıştır. Soruşturma konusu bakımından 4054 sayılı Kanun'un hakim durumdaki teşebbüsün daha önce faaliyette bulunmadığı yatçılık ve su sporlarına yönelik olarak fuar düzenlemesine engel olmadığı belirtilmelidir. Bu bağlamda soruşturma konusu bakımından CNR'nin yatçılık ve su sporları fuarı organize etmesinin yasaklanması söz konusu değildir. CNR işletmecisi olduğu alanda yakın tarihlerde bile olsa şikayete konu fuarı düzenlemek hakkına sahip olduğu için bu husus tartışma konusu edilmemiştir.

- 1200 Diğer taraftan CNR ve NTSR arasında devam eden bir ticari ilişki bulunmaktayken soruşturma konusu fuarın düzenlenmesi için gerekli alana ilişkin kira bedelini kabul edilemez ölçüde artırılarak dolaylı yoldan mal vermenin reddedildiği iddiası rekabet hukuku bakımından değerlendirilmiştir.

- 1210 Doktrinde ve uygulamada kabul edildiği üzere mal vermeyi reddetme belirli hallerde hakim durumu kötüye kullanma olarak kabul edilmekte ve yasaklanmaktadır. Bu hallerden birincisi hakim durumda bulunan teşebbüsün süregelen bir ticari ilişki içerisinde bulunduğu müşterisine mal vermeyi durdurmasıdır. İkincisi bir veya daha fazla teşebbüse mal verilirken, ayrımcılık yapmak suretiyle bir başka teşebbüsün talebinin karşılanmamasıdır. Üçüncüsü ise bir mal veya hizmet üretimi için zorunlu bir unsura sahip olan bir teşebbüsün söz konusu unsuru kullanmak suretiyle faaliyette bulunacak bir teşebbüs ile sözleşme yapmayı reddetmesidir. Soruşturma konusu bakımından irdelenen birinci halde esas olarak uzun süredir devam eden bir ticari ilişki çerçevesinde alım yapan bir müşteriye objektif olarak haklı bir gerekçe olmaksızın mal

1220 verilmesinin kesilmesi söz konusu iken, ikinci ve üçüncü durumda genellikle önceden mevcut bir ticari ilişki aranmamakta ve yeni bir sözleşme kurulması zorunlu kılınabilmektedir. Mal vermeyi reddetmenin en sık görüldüğü durumların başında üst pazarda faaliyet gösteren hakim durumdaki bir teşebbüsün alt pazarda faaliyete başlaması gelmektedir. Hakim durumdaki teşebbüs alt pazardaki rakibine doğrudan veya dolaylı olarak mal vermeyi reddetmek suretiyle özellikle dikey bütünleşme yoluyla alt pazarda da tekeli elde etmek istemektedir. Mal vermeyi reddetme eyleminin koşulları belirlendikten sonra somut olayda bu koşulların gerçekleşip gerçekleşmediğine bakmak gerekmektedir.

1230 CNR'nin ilgili pazarda hakim durumda olduğu pazar payının yanında müşteri bağımlılığına, dikey bütünleşmeye, kullanılmayan kapasiteye sahip olması ve karşısında ciddi bir potansiyel rakibin de bulunamaması nedenleriyle sabit görülmüştür. Ancak CNR'nin yaptığı kira bedeli artışının "kabul edilemez", "fahiş" veya "rakibinin piyasadaki faaliyetini zorlaştırmayı veya piyasa dışına itmeyi amaçlayan bir eylem" olduğunu ispatlamaya yeterli delil bulunamamıştır. Şöyle ki soruşturma sürecinde elde edilen bulgular CNR'nin NTSR'ye önerdiği fiyatın yalnızca bir teklif fiyatı niteliğinde olduğunu ortaya koymaktadır. Çünkü taraflar arasında üzerinde mutabakata varılmış bir sözleşme bulunmadığından fiyat konusunun müzakere edilip edilmediği; indirim talep edilip edilmediği gibi hususlar netliğe kavuşamamıştır. Soruşturma tarafının sözlü savunmada verdiği bilgilerden, CNR tarafından öncelikle organizatör firmaya bir teklif fiyatı verildiği, daha sonra peşin ödeme, uzun süreli kira sözleşmesi yapma gibi unsurlar dikkate alınarak teklif fiyatı üzerinden önemli oranlarda indirimler yapılarak sözleşme fiyatına ulaşıldığı anlaşılmıştır. Buna karşılık şikâyetçinin taraflar arasında sözleşme kurulmasını temin etme gayretiyle CNR'den indirim talep ettiğine ilişkin somut veriler tespit edilememiştir.. Bu nedenle NTSR'ye teklif edilen fiyat sözleşme fiyatı olmadığından yaklaşık 5 kata varan kira artışı yapıldığı iddiası ispat edilememiştir. Bu bağlamda, diğer teşebbüsler için esas alınan fiyatların sözleşme fiyatı olması nedeniyle NTSR'ye önerilen fiyatın diğer teşebbüslere uygulanan kira bedelleri ile karşılaştırılmasının doğru sonuçlara ulaştırmayacağı anlaşılmıştır. Örneğin (...) Uluslararası Fuar Organizasyon Hizmetleri Ltd. Şti. ((...) Fuarcılık) ile CNR arasında 12.5.2006 tarihinde akdedilen sözleşmede kira bedeli (...) ABD doları olarak belirlenmiş ancak ilk fuara ait özel indirim adı altında (...) ABD dolarlık bir indirim uygulanmıştır. Bu örnekten fiyat üzerinde müzakere edildiğinde %(...)'e varan indirimler yapılabildiği görülmektedir. Yine (...) Fuarcılık ile 11.7.2006 tarihinde yapılan bir diğer sözleşmede üç yıllığına 1. ve 2. salonun kiralandığı; toplam yıllık kira bedeli olarak önce (.....) avro tespit edilmişken sonra bir defalık özel indirim uygulanmasıyla yıllık kira bedelinin (.....) avroya indirildiği belirlenmiştir. Sonuçta (...) Fuarcılık ile yapılan kira sözleşmeleri CNR'nin önerdiği fiyatların katı olmadığını, indirim talep edilmesi ve pazarlık görüşmeleri yapılmasıyla ciddi miktarda düşürülebileceğini ortaya çıkarmaktadır.

07- 74/896-333

1260 Mal vermeyi reddetme eyleminin hakim durumu kötüye kullanma sayılıp rekabet ihlali olarak değerlendirilebilmesi için makul bir gerekçeye dayanmaması gerekmektedir. Somut olayda ise soruşturma tarafı CNR kira artışını kendi işlettiği fuar alanlarının kirası olarak İstanbul Dünya Ticaret Merkezi (İDTM)'ne ödediği bedelinin artmasına dayandırmaktadır. Kiradaki artışın yanında CNR'nin İDTM'ye YTL üzerinden kira ödemeye başlaması ve kiracılarından aldığı kiranın dolar bazında olması nedeniyle CNR'nin gerçek maliyetlerinde bir artış olduğu sabittir. Zira son yıllarda YTL'nin dolar karşısında değer kazanması CNR'nin YTL üzerinden olan maliyetlerini artırırken dolar üzerinden gerçekleşen gelirlerini düşürmektedir.

1270 Ayrıca CNR tarafından dile getirilen şikâyetçiye 2006 yılına kadar rayiç kira bedelinin çok daha altında fiyatlar uygulandığı ve yapılan kira artışının bu düşük olarak alınan kira bedelini olması gereken seviyeye çekmek amaçlı olduğu yönündeki savunma da makul görülmüştür. Bu bağlamda önceki yıllarda CNR'nin NTSR ve diğer organizatörler ile akdettiği sözleşmelerde yer alan kira bedelleri karşılaştırıldığında, NTSR'ye uygulanan bedelin emsallerinin çok altında olduğunun görülmesi bu savunmayı teyit etmektedir.

1280 Yukarıda yer verilen bilgi ve değerlendirmeler neticesinde CNR'nin ilgili pazarda hakim durumda bulunduğu, ancak NTSR'ye yönelik olarak gerçekleştirdiği yüksek oranda kira artışı eyleminin kötüye kullanma olarak nitelendirilmesine yol açacak bir bulguya ulaşamadığı sonucuna varılmıştır. Bununla birlikte CNR'nin yatçılık ve su sporlarına yönelik fuar alanı işletmeciliği pazarında hakim durumda bulunması nedeniyle kendisine alan kiralama talebiyle gelen NTSR'ye veya diğer teşebbüslere emsal kira bedeli üzerinden alan kiralamakla yükümlü olduğunu bildiren bir yazı yazılmasının bu aşamada hakim durumdaki bir teşebbüse 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinden kaynaklanan sorumluluklarını hatırlatmak açısından yerinde olacağı kanaatine ulaşılmıştır.

K- SONUÇ

1290 6.11.2006 tarih, 06-81/1035-M sayılı Kurul kararı uyarınca CNR Uluslararası Fuarçılık ve Ticaret A.Ş. hakkında yürütülen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen Rapora, toplanan delillere ve incelenen dosya mevcuduna göre, ilk ve ikinci oylamalar sonucunda;

1. CNR Uluslararası Fuarçılık ve Ticaret A.Ş. (CNR)'nin yatçılık ve su sporlarına yönelik fuar alanı işletmeciliği pazarında hakim durumda olduğuna OYBİRLİĞİ ile,

1300 2. Yukarıda yer verilen ilgili pazarda hakim durumda olan CNR'nin hakim durumunu kötüye kullandığına dair yeterli delil elde edilemediğinden şikayetin reddine OYÇOKLUĞU ile,

3. Ancak, ilgili pazarda hakim durumda olduğu anlaşılan CNR'nin bu faaliyet alanına başka bir teşebbüsün girmesine doğrudan ya da dolaylı olarak engel olunmasını ya da rakiplerin piyasadaki faaliyetlerinin zorlaştırılmasını amaçlayan

07- 74/896-333

eylemlerden kaçınmasını ve bu faaliyet alanındaki alıcılara aynı ve eşit hak, yükümlülük ve edimler için farklı şartlar ileri sürerek, doğrudan veya dolaylı olarak ayrımcılık yapmaması yönünde görüş yazısı gönderilmesine OYBİRLİĞİ ile,

1310 karar verilmiştir.

(19.9.2007 tarihli, 07-74/896-333 sayılı Kurul Kararına ilişkin)

KARŞI OY GEREKÇESİ

Karar, Kurulun CNR Uluslararası Fuarçılık ve Ticaret A.Ş.'nin NTSR Uluslar arası Fuar ve Gösteri Hizmetleri Ltd. Şti.'ye yönelik eylemleri dolayısıyla 4054 sayılı Kanunu ihlal edip etmediğine ilişkindir. Aşağıda belirtilecek nedenlerden dolayı çoğunluğun görüşüne katılmamız mümkün olmamıştır.

Kararda CNR'nin *yatçılık ve su sporlarına yönelik fuar alanı işletmeciliği* pazarında hâkim durumda olduğuna oy birliği ile karar verilmiş bulunmaktadır. Öte yandan kararda, CNR'nin hakim durumunu kötüye kullandığına dair yeterli delil bulunamadığı ifade edilmektedir.

Oysa, Soruşturma Raporunda da ayrıntılı bir şekilde belirtildiği üzere; CNR önceki yıllardan farklı olarak ABD doları yerine Euro olarak kira talep ederek kira bedellerinde bir artış getirmekle kalmamış, fiyatları önceki yıllarla kıyaslanamayacak ölçüde artırmıştır. 2005 yılında 305.000 ABD doları olan kira bedeli, 2007 yılında 2.098.224 Euro'ya çıkmıştır. 2007 yılına bakıldığında NTSR'ye uygulanan fiyatların en yakın teşebbüse uygulanan fiyatların iki katından daha fazlaya ulaştığı gözlenmektedir. Bir yıl gibi bir sürede gerçekleşen söz konusu artışı açıklamak için makul bir neden bulunmamaktadır, zira aynı yıllarda diğer organizatörlerin kira ücretlerinde önemli artışlar gerçekleşmemiştir. Bu durumda söz konusu artışın NTSR'yi pazar dışında çıkarmak amacıyla gerçekleştirilmiş dolaylı bir baskı aracı olduğunu, bir başka deyişle mal vermeyi reddetme eyleminin vuku bulduğunu kabul etmek gerekmektedir.

Esasen, CNR'nin makul olmayan fiyatlar öne sürerek NTSR'yi pazar dışına itme niyeti, fiyat artışları yanında CNR tarafından denizcilik sektörüne hitaben yazılan yazıdan da açıkça görülmektedir (Soruşturma Raporunun 31 numaralı eki). Mezkur yazıda CNR, 2000 yılından bu yana düzenlemekte olduğu EXPOSHIPPING adlı fuarı, NTSR'nin düzenlemeye talip olduğunu belirterek, fuarcılık literatüründe "fuarcılık" olarak adlandırdığı bu durum nedeniyle NTSR'nin cezalandırılması kararının alındığını belirtmektedir. Yazıda yer alan şu ifade bu amacı göstermek bakımından özellikle önemlidir: "*CNR Holding İcra Kurulu kararı ile hiçbir iş kolunda mazur görülemeyecek iş etiğine aykırı bu tutumundan ötürü NTSR Firmasına düzenleyeceği fuarlarda salon tahsisi yapmama kararı almış bulunuyoruz.*"

Sonuç olarak, CNR'nin hakim durumunu kötüye kullanacağına dair bu kadar açık bir irade beyanına ve uygulanan fiyata rağmen yeterli delil bulunamadığı gerekçesi ile şikayetin reddine ilişkin çoğunluk görüşüne iştirak etmemiz mümkün olamamıştır.

Mehmet Akif ERSİN

Kurul Üyesi

(Rekabet Kurulu'nun 19.09.2007 Tarih ve 07-74/896-333 sayılı Kararı'na)

KARŞI OY GEREKÇESİ

İstanbul Dünya Ticaret Merkezi A.Ş'den kiralanan 8 adet fuar salonundan oluşan alan CNR EXPO adı altında CNR Uluslararası Fuarcılık ve Ticaret A.Ş. tarafından işletilmektedir.

Şikayetçi NTSR, 1993 yılından beri her yıl düzenli olarak Boat Show'u CNR EXPO fuar alanında düzenlediğini, CNR ile geçmiş yıllarda birbirine yakın kira miktarları üzerinde anlaştıkları halde; 2007 yılı için düzenlemek istediği Boat Show Fuarı için sözleşme yapmak istediğinde CNR'ın, sözleşme şartları öncekilerle aynı olmasına rağmen kira bedelini kabul edilmesi mümkün olmayan seviyede arttırarak faaliyetlerini imkansız hale getirdiğini iddia etmiştir.

Söz konusu iddiaları değerlendiren Rekabet Kurulu; 06.11.2006 günlü Kararıyla CNR'ın yatçılık ve su sporlarına yönelik ihtisas fuarları ilgili pazarında fuar alanı işletmeciliğindeki hakim durumunu, NTSR'ye yönelik faaliyetleri dolayısıyla kötüye kullandığı kanaatiyle soruşturma açılmasına ve geçici tedbir uygulanmasına karar vermiştir.

Soruşturma sürecinde elde edilen bilgi ve belgeleri içeren soruşturma raporundan; CNR'ın yatçılık ve su sporlarına yönelik fuar alanı işletmeciliği pazarında pazar payı, müşteri bağımlılığı, kullanılmayan kapasite, dikey bütünlük ve potansiyel rekabet değerlendirildikten sonra hakim durumda bulunduğu tartışmasız olduğu anlaşılmıştır.

NTSR ve CNR arasında 1993 yılından bu yana her yıl tekrarlanan kira sözleşmelerinin bulunduğu, sektörün yapısı göz önüne alındığında sözleşmelerin uzun yıllardır süregeldiği ve NTSR'nin Boat Show fuarıyla adını duyurduğu ve bu fuardan elde ettiği cironun toplam cirosunun yaklaşık yarısını oluşturduğu tespitleri karşısında taraflar arasında "Boat Show Fuarı" çerçevesinde süregelen bir ticari ilişkinin varlığı da inkar edilemez.

07- 74/896-333

CNR, NTSR'nin fuar alanı kiralama talebini, söz konusu fuar alanı için istediği kira bedelini önceki yıllarla kıyaslanmayacak ölçüde arttırarak mal vermeyi reddetmiştir.

Kira artış nedeni olarak ileri sürülen "maliyetlerdeki artış" ise dayanaksızdır.

CNR'in söz konusu eylemleri 4054 sayılı Yasanın 6 ıncı maddesinin 2 inci fıkrasında belirlenmiş olan " hakim durumun kötüye kullanılması " kapsamında sayılan eylemlerdendir. Yasanın 16 ıncı maddesinin ikinci paragrafı uyarınca ceza uygulanması gerekir.

Bu nedenlerle Karara karşıyım.

Süreyya ÇAKIN
Kurul Üyesi